VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXIII. ÉVFOLYAM, 13. SZÁM ÁRA: 1,40 Ft 1981. SZEPTEMBER 3.

Évnyitó

Az 1981/82. tanév megnyitóünnepségét szeptember 12-én délelőtt 10 órakor tartják, az egyetem aulájában.

Az ünnepségre mindenkit szeretettel vár az egyetem vezetése!

Köszöntjük az elsősöket

— és mivel teszem azt a „Sziasztok gólyák" megszólítás és a „vén rókák" aláírás lelkébe gázolhat egy-egy katonaviselt kemény ifjúnak, értse csak ezalatt mindenki azt a köszöntést, mely számára legszimpatikusabb.

Egyetemi pályátok nyitányaként rögvest az instruktorok karjaiba taszítanak titeket, elárasztanak köszöntőkkel — mire ez, hiszen még idegenkedve tévelyegtek a folyosókon?

Áll előttetek még két-három matek uvé, nem éppen bárányszelídségű pg.-szem. vezető, pár rázós vizsga, vagy unalmas óra, lötyöghetsz is eleget, de nem ez a lényeg.

Most ecseteljük hosszasan, milyen élmény lehet egy izgalmas dolgozat megvitatása kiváló tanárokkal? Hogy föl lehet töltődni egy-egy tudós- vagy tanáregyéniség közelében? Ha megértesz egy társadalmi, gazdasági problémát a könyvtárban fölegyenesedve? Ha kisujjadban van már egy logikus tantárgy vizsgaanyaga? Mekkora indító energia egy szakkollégium együttélésre, gondolkozásra tanítása? Milyen egy-egy kivételesen pezsgő vita után körülvenni még egy kicsit a Polvax kiváló vendégeit? Micsoda tájakkal, emberekkel ismerkedhetsz meg egy szovjet, ír vagy éppen svéd szakmai gyakorlaton? Micsoda buli lehet egy szibériai építőtábor vagy NDK-munkaakció? Mekkora töltet egy jó erdélyi csavargás a Közgazdásszal vagy a klubbal? Ha éjt nappallá téve megszerveztek párezer embernek egy jó kis fesztivált? Milyen jó érzés egy tartalmas, élménydús FEB-tábort vagy éppen kulturális építőtábort összehozni? Vagy egy forró siker a tornateremben, nagy taps egy külföldi néptáncdobogón? Akár még keményen asztalra csapni is valódi diákérdekekért.

Különösebben, ugye, ne ecseteljük? És azt se, hogy mindezekért az élményekért el kell indulni, és bátran lenyomni a kilincset, belépni. Úgy hírlik, sehol se zárkóznak el a fiataloktól.

Na, hát indulás. Ebben szerettünk volna segíteni. Hogy milyen utakat válassz. Ezért uszítottunk rátok instruktort, köszöntőt, miegymást.

KISZ-bizottság

KISZ-vezetőképző tábor Balatonlellén

A szokásos helyen, Balatonlellén rendezte meg augusztus 31—szeptember 3. között felkészítő táborát a KISZ-bizottság.

Az első napon Bárd Andrással beszélgettek a táborlakók a KISZ. X. kongresszusáról és az EFIN óta eltelt időszakról. Este Közép-Európa kör és Böszme disco volt. Másnap reggel az egyetemi akcióprogram került terítékre, majd a KISZ képviseleti munkáját tárgyalták meg. Ezután az ifjúsági parlament előkészítéséről esett szó. A délutáni sportprogramok után a karok beszélték meg saját problémáikat. A keddi programot a Rajk László Szakkollégium estje zárta. Szerda délelőtt az egyetem rektorát, párttitkárát, gazdasági igazgatóját, rekonstrukciós rektorhelyettesét látta vendégül a tábor. Délután a karok találkoztak vezetőikkel. A táborzárás csütörtök délelőtt volt. A táborról következő számunkban részletesen beszámolunk.

Generációs tapasztalatcsere

Kinevezések, változások, előléptetések

A művelődési miniszter 1981. július 1-ével egyetemi tanárrá nevezte ki Marosi Miklóst, az ipari üzemszervezésről. Ugyancsak július 1-ével lett egyetemünk docense Zalai Ernő, Nováky Erzsébet és mellékfoglalkozásban Kemenes Ernő a Népgazdaságtervező Intézetről; Hegedűs Miklós és Tarlós Béla a Matematikai és Számítástudományi Intézetről; Széll János és mellékfoglalkozásban Szarvas László a tudományos szocializmus tanszékről; Ligeti Sándor a szocialista pénzügyek tanszékről; Blahó András a világgazdaságtan tanszékről; Iványi Attila az ipargazdaságtan tanszékről; Magyari Beck István a munkatudományi tanszékről. Mádi Csaba és mellékfoglalkozásban Márföldi Gábor a külgazdasági tanszékről; Jeszenszki Géza a nemzetközi kapcsolatok tanszékről, és Bakonyi István az alkalmazott nyelvi és módszertani tanszékről.

Új tanszékvezetők

Az egyetemi tanács nevében Csizmadia Ernő rektor köszönetet mondott a múlt félév végén Csanádi Györgynek és Forgách Tibornak, hosszú éveken át betöltött tanszékvezetői tevékenységükért.

Az új tanszékvezetőket július 1-ével nevezték ki. A jogi tanszék vezetésére Sárközi Tamás egyetemi tanár, az áruforgalmi tanszék vezetésére dr. Selmeci Lajos egyetemi docens kapott megbizatást.

Új tanársegédek

A kétéves gyakornoki idő leteltével augusztus 1-ével tanársegédi kinevezést kapott: Horn Anna (Nyelvi Intézet), Gádoros Katalin (Nyelvi Intézet), Dobák Miklós (ipari üzemszervezési tanszék), Forgácsné Kovács Erzsébet (Matematikai és Számítástudományi Intézet) és Vígvári András (politikai gazdaságtan tanszék).

Gratulálunk a kinevezésekhez, előléptetésekhez és munkájukhoz további sok sikert kívánunk!

A felvételiről — a számok tükrében

Elkészültek az összesített statisztikák az idei felvételik alakulásáról. E szerint összesen 951-en jelentkeztek idén felvételire, közülük 48-an már menet közben meggondolták magukat, és a vizsgán csak 903-an jelentek meg. Ez a létszám még mindig két és félszerese a végül felvetteknek (ekkora volt tehát a túljelentkezés) —, az 1982-re felvett „katonákkal" együtt 362-en jutottak túl a lécen. A minimális szint egyébként elvileg 15,5 pont volt, de akadt 11 húszpontos is! Ami az *idei tanévet* illeti, 1981. szeptemberétől 211 hallgatót vettek fel, így a tavalyi előfelvételisekkel együtt idén 377 az „induló létszám". További 67-en jogosultak fellebbezni, közülük 58-nak fogadták el a kérelmét, ebből 17-nek 1982-re. (Összesen 165 azoknak a száma, akiket más intézményekbe irányítottak át.)

Érdekesen alakul a származás és a nemek szerinti megoszlás. Mindkét esetben csaknem hajszálpontosan fele-fele arány érvényesül. E szerint a *most felvettek* közül 176-an fizikai, 173-an szellemi, 3-an pedig kisáru-termelő foglalkozású családból származnak. A *tanulmányaikat az idén elkezdők* között, még szorosabb az arány: 188 a fizikaiak, 187 a szellemiek száma. Hasonlóan alakul a „mezőny" fiu-lány szempontból is: az idei évet 188 fiú és 189 lány kezdi el, azaz fiúk figyelem! az évfolyamon eggyel több a lány!...

Megemlítjük még, hogy a felvett SZET-esek száma 13, és, hogy az összlétszám 10 százaléka (41 fő) érettségizett 1981 előtt.

E rövid statisztikai bűvészmutatvány után most már nincs más hátra, minthogy sok sikert kívánjunk azoknak, akik valamilyen formában szerepelnek az itt felsorolt adatok többségében, azaz egyetemünk hallgatói lettek!

GÓLYÁK, GYÜLEKEZŐ!

Körte-, almaszüretet ígérnek

Szeptember 5-én délután 14 óra 20 perckor indul az a vonat, amelyikkel a teljes I. évfolyam útra kel majd a Balaton felé. A tervek szerint *200-an Aligára, 250-300-an pedig Alsótekeresre mennek majd.* S ezzel a gólyák számára kezdetét veszi a fészekrakás — lényegében elkezdődik az egyetem.

Közel *tízéves hagyományt folytatunk már,* amelyben persze napjainkra éppen annyi a változás, mint az eredeti cél, érték. Hosszú éveken át, augusztus végén, „gólyatáborban" gyűltek össze az elsősök, akkor még általában nem a teljes évfolyam, csupán annak fele, esetleg háromnegyede. Ez ugyanis még nem volt kötelező és egyetlen célja az volt, hogy a délelőtti („önköltségfedező) munka után egymással és az egyetemen várható eseményekkel, körülményekkel ismerkedjenek az újonnan felvettek. *Három éve kapcsolták ezt össze, az idő közben szintén hagyománnyá váló kötelező őszi mezőgazdasági munkával, tavaly óta pedig ez a „belépő", az évnyitót is megelőző első egyetemi esemény.*

Az új felállásban tehát az idei tábor (csakúgy, mint a tavalyi), *elsősorban „munkatábor"*, amely *együttal* gólyatábor is igyekszik lenni. A csoportokkal mindenütt együtt utaznak (és majd *egy héten át együtt élnek, dolgoznak, beszélgetnek, programokat szerveznek és tartanak) az instruktorok és az évfolyamfelelősök.* A korábbi évekkel ellentétben *a patronáló tanárok csak egy napra mennek majd le,* s az idén *táborokként, csak 4-5 tanár lesz lent.* Pillanatnyilag úgy néz ki, hogy *sajnos nem tudnak jönni a külföldiek, s a tanár C-s diákok sem* — ez utóbbi számára az ELTE-n már kezdődik a tanítás.

Mindkét táborban *gyümölcs- (körte-, alma-) szüretet* ígérnek a gazdaság vezetői — Aligán egy fokkal kevésbé határozottan, mint Tekeresen, itt ugyanis elfagyott a termés és a környékbeli tsz-eknek fogják „kölcsönadni" a táborozókat. Mindenki *7-től 2-ig fog majd dolgozni.*

Ami a körülményeket illeti, *a tekeresi tábor* ellen aligha lesz kifogás, *tavaly is bevált,* viszonylag kényelmes, kulturált kőépületre lehet számítani, 7-8 ágyas szobákkal. *Aligán* pillanatnyilag gondot jelent, hogy *nincsen stúdió, és lehet, hogy az étkezést nem tudják helyben megoldani, így ez külön vándorlást okozhat majd —, cserébe közel a Balaton,* a tábornak külön strandja van, és *négyágyasak a szobák.*

A programokból annyi már bizonyos, hogy *esti programként* sor kerül majd *görögtáncházra,* és egy *színes, zenés diaműsorra John Lennonról és a Beatles együttesről.* A továbbiakból bármit ígérni elhamarkodott dolog lenne, ugyanis *éppen lapzártánk idején kezdődik az instruktor tábor, ahol az egy hét tényleges programját véglegesítik.* Valószínű, hogy tekintettel a táborok (különösen *a tekeresi tábor) nagy létszámára,* nem annyira a központi, mint *inkább a csoportszintű, vagy legalábbis a csoportok közötti programokra kerül majd a fő hangsúly.* A szervezők megpróbálták elérni, hogy az egyetemi élet valamennyi területéről legyen lent valaki (tehát az SG-ből, az AIESEC-ből, a Klubból stb.), hogy rajtuk keresztül már a tábor ideje alatt is képet kapjanak az elsősök az e területen folyó munkáról, illetve az esetleges bekapcsolódási lehetőségekről.

Ugyancsak ígérik, hogy az időjárás terén is megtették a szükséges intézkedéseket, és az 5-én kezdődő egyhetes tábor derűs napsütésben és ennek megfelelően derűs hangulatban, eredményesen zajlik majd. Gólyák, gyülekező!

F. Gy.

BESZÉDES SZÁMOK

A bukások fele az első évfolyamon volt

SOKAN KEZDIK ÚGY most szeptemberben a „felsőbb évet", hogy eközben tudják, belépőjük még csak ideiglenes, előbb még meg kell felelniük egy őszre halasztott vizsga követelményeinek!

Egyetemünkön *az elmúlt tanévben összesen 180 őszi utóvizsgát engedélyeztek, ebből 163 dékáni, 17 rektori utóvizsga lesz.* Mielőtt az adatokat részleteiben is megvizsgálnánk az már ránézésre nyilvánvaló, hogy az első és a felsőbb évfolyamokat célszerű külön kezelni, ugyanis horribilis eltérések vannak —, az első évfolyam rovására. Míg az egyes karokon lényegében egyforma (29—31—31) az őszi uv-k száma, addig *egymagában az első évfolyam „megkaparintotta" az összes halasztott utóvizsgáknak csaknem a felét: 180-ból 88-at!* Hasonló (vagy még rosszabb) a helyzet, ha ebből a rektori utóvizsgák arányát nézzük: az egyetemen engedélyezett *17 rektori vizsgából 14 az első évfolyamra jut!* Az méginkább elgondolkodtató, hogy *a 88-as „keret" oroszlánrészén (67 utóvizsgán, vagyis az „őszi bukások" háromnegyedén) két tantárgy, a valószínűségszámítás (34), és a számítástechnika (33) osztozik!* (Mégegyszer, csak emlékeztetőül: az egyes karokon az összes tantárgy figyelembevételével sincs annyi uv, mint önmagában akár az egyik, akár a másik tárgyból az az elsősöknél...) Mellettük elsőévben a politikai gazdaságtan (12 uv), és a gazdaságtörténet (8 uv) szinte „nem is rúghat a labdába. (Bár az igazsághoz tartozik, hogy sokan az első pol. gazd. uv-n „csúsztak el", ami ugyan másodszorra esetleg sikerült, de közben kifutottak az időből, és ennek már az ugyancsak rontott számtek, vagy valószínűség látta kárát!... Viszont csak erre fogni mindent nyilván nem lehet.)

Amint az sejthető egyébként, *évfolyamonként felfelé haladva fokozatosan csökken az őszi utóvizsgák száma:* másodévben már csak az első évinek a fele, 43, harmadikban 26, negyedikben 21. (A fordított arány logikusnak látszik, a mérték már nem! Köztudott dolog, hogy az első év mindig nehezebb, a diákoknak többsége még csak most jön bele a vizsgázásba stb., de azért ekkora eltérés még így is aránytalannak tűnik.)

FELSŐBB ÉVBEN három szak, az ipar, a pénzügy és a külgazdaság tűnik (uv szempontból) különösen „rázósnak", *az előbbi kettőn 22-22, a külgazdon 17 őszi uv volt.* A többi szakon mind tíz alatt van az „őszre bukás" száma, sőt egyáltalán nincs ilyen a tanár A-n és C-n, s csak egyetlen van agrár szakon. Itt is sokat sejtető viszont a tantárgyak közötti megoszlás. *A felsőbb éves bukások csaknem fele a könyvvitel (15), illetve a szakszámvitel szigorlat (14) „együttesére" jut.* Az előbbin másodévben, az utóbbin harmadévben „véreztek" el az érintettek. *Külön tanulság, hogy csaknem kizárólag az ipar és a pénzügy szakot érinti mindez, és fordítva: az ipar illetve a pénzügy szakon a bukások jelentős része könyvvitelből, illetve ennek folytatásából, szakszámvitelből „jön össze"!* Harmadévben például pénzügy szakon 10 őszi halasztás van, ebből 9 szakszámvitelből; iparon ugyanez az arány 6-ból 5...

Kiugróan magas még negyedévben a nyugati nyelv bukási száma (14 uv, ebből 4 rektori!). Itt nyilván főleg a nyelvigényes szakok, a nemzetközi (4), a közlekedés (7), valamint a külgazdaság (2) a „szenvedő alanyok". Mint a dékáni hivatalban elmondták, e szakokon negyedévben sokan 3-4 nyelvből is szigorlatoznak (!), és nem mindenki bír el ekkora terhelést.

A BUKÁSI ADATOK szomorú (és tanulságos) „versenyében" már csak a „futottak még" kategóriában jut hely a politikai gazdaságtan szigorlatnak (10 uv, ebből 1 rektori) és a statisztikának (6 uv). A felsőbb évfolyam további 33 őszi utóvizsgája már csak ennél kisebb arányban, egyéb tárgyakon oszlik meg.

Önmagában tehát e számadatok egyszerű összeadásával is megállapítható, hogy *a nem csekély őszi utóvizsgák jelentős többségén (180-ból 132-n) négy tanszék osztozik": a Matematikai és Számítástudományi Intézet (67); a számvitel tanszék (29); a politikai gazdaságtan tanszék (22) és a Nyelvi Intézet (14).* Mindez korántsem csak a tanszékek felé kíván jelzés lenni, hanem mindenkinek, akiket érint, s akik tehetnek e szomorú statisztika ellen: a diákoknak, hogy e tárgyakra nagyobb gondot fordítva készüljenek fel, és a vizsgabeosztásra is jobban figyeljenek, az állami vezetésnek, hogy talán nem ártana felülvizsgálni az egyes tárgyak súlyát az oktatásban és számonkérésben; és persze a tanszékeknek is, hogy a lehetőségek szerint (újabb oktatási módszerekkel, a számonkérési rendszer esetleges reformjával, rugalmasabb vizsgaidőpontokkal, stb.) a jövőben próbáljanak meg enyhíteni e kedvezőtlen statisztikán!

Fóris György

Van-e elég kollégiumi férőhely?

A kérdést Hőgye Mihálynak, a kollégiumi tanács titkárának tettük fel.

— A törökbálinti kollégiumban csökkent a férőhelyek száma. Ez érzékenyen érinti elsős vidéki hallgatóinkat. Megnyugtatásukra viszont el kell mondanom, hogy a törökbálinti férőhelyek pótlására egyetemünk megkapta a Budapesti Műszaki Egyetem Vári kollégiumát, amelyet több főiskolával osztozva veszünk majd birtokba, miután a műegyetemi kollégisták újonnan épült diákotthonukba az átköltözést befejezték.

Új elrendezés folytán idén a szakkollégisták vették birtokukba a Makarenko Kollégiumot, a Rádayban a III. évesek, míg a Kinizsiben a II., IV. és V. évesek nyernek elhelyezést.

Jó, ha tudod

Egyetemünk rektora, dr. Csizmadia Ernő akadémikus, az agrár közgazdasági tanszék egyetemi tanára. A közgazdasági egyetem pártbizottságának titkára, dr. Szarvas László, a tudományos szocializmus tanszék adjunktusa. A szakszervezeti bizottság titkára Selmeci Lajos, az áruforgalmi tanszék tanszékvezető docense. A közgáz KISZ-bizottságának titkára Ádám László.

Oktatási rektorhelyettesünk dr. Szuhay Miklós, a gazdaságtörténeti tanszék professzora, a tudományos rektorhelyettes dr. Palánkai Tibor, a világgazdaság tanszék docense, és rekonstrukciós rektorhelyettes dr. Dobrovits Iván, a pénzügyi tanszék docense.

Az általános kar dékánja dr. Páli Lászlóné, a pénzügyi tanszék docense, az ipari kar dékánja dr. Csáki Csaba, az agrárközgazdasági tanszék docense, a kereskedelmi karé pedig dr. Kollarik Amália, a gazdaságföldrajz tanszék docense. Az első évesek dékánhelyettese dr. Halmai Erzsébet, a Matematika és Számítástudományi Intézet docense.

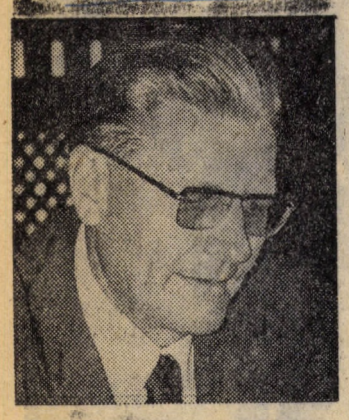

dr. Csizmadia Ernő

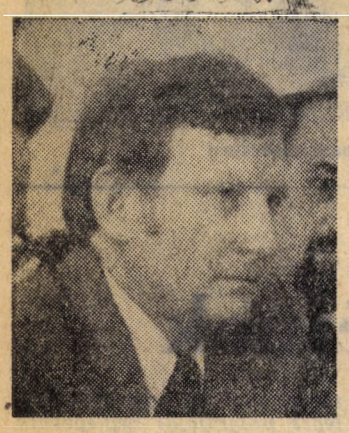

dr. Szarvas László

dr. Selmeci Lajos

dr. Szuhay Miklós

dr. Palánkai Tibor

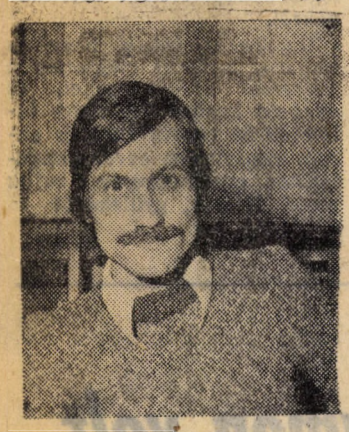

Ádám László

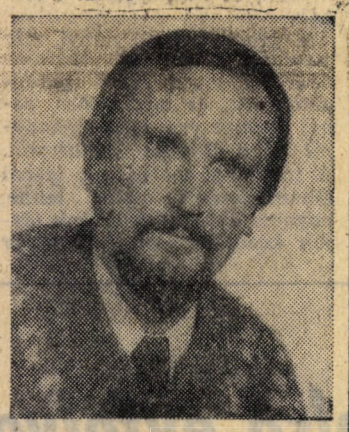

dr. Dobrovits Iván

Nemzetközi Közgazdász Szimpozion

Budapest, 1981. 12. 27.–1982. 01. 02.

A Magyar Eszperantó Szövetség Tudományos Bizottsága a Magyar Közgazdasági Társasággal, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemmel, a Pénzügyi és Számviteli Főiskolával, valamint az Eszperantó Világszövetség Budapesti Tudományos Központjával és az Eszperantó Ifjúsági Világszövetség Tudományos Alkalmazási Bizottságával együtt Nemzetközi Közgazdasági Szimpoziont rendez Budapesten, 1981. 12. 27. és 1982. 01. 02. között.

A szimpozion témái:

1. A közgazdaságtudomány társadalmi szerepe.
2. A közgazdaságtan felsőfokú oktatásának helyzete.
3. A világproblémák és a nemzeti tervezés.
4. Az új nemzetközi gazdasági rend.
5. A nyelvi problémák — gazdasági szemszögből.
6. A közgazdaságtan terminológiai problémái.
7. A számítástechnika hasznosítása a közgazdaságban.
8. Társadalmi kísérletek.
9. Egyéb gazdasági problémák.

Az előadni szándékozók 1981. október 15-ig küldjék be az előadásuk címét és rövid kivonatát a szervező bizottság címére. A teljes szöveg (max. 20 gépelt oldal, oldalanként max. 30 sor és 60 leütés) beküldés határideje 1981. november 20. Az előadások a konferencia-kiadványban megjelennek. Az előadók honoráriumot kapnak.

A szimpozion helye: Pénzügyi és Számviteli Főiskola, Budapest XIV., Buzogány u. 10—12. A szimpozionra való jelentkezés nincs határidőhöz kötve, ellenben a szállás csak a november 20-ig jelentkezetteknek lesz biztosítva.

Részvételi díjak: szimpózion 200 Ft, diákotthoni szállás (6 éjszakára) 300 Ft. Diákoknak mindez 50, illetve 130 Ft-ba kerül.

A szimpozionnal párhuzamosan Budapesten kerül megrendezésre az immár hagyományos, népszerű, több tucat országból több száz embert vonzó Téli Eszperantó ünnepség. A szimpozion résztvevői bekapcsolódhatnak ennek esti szórakoztató, valamint szilveszteri programjába.

A szervező bizottság
Magyar Eszperantó Sz
Közgazdász Szakcsc
Bp. Pf. 193. 1368
Tel.: 141-078, 334-194

Új elsőévfolyam-felelős

HELI

Tavasz óta új gárda szervezi az elsős patronálást, mintahogy javarészt újoncokból áll az általuk irányított instruktori csapat is, amelyik e napokban fogadja a beérkező elsősöket. E munka egyetemi szintű felelőse Hellebrandt László, vagy ahogyan közelitávoli ismerősei egyaránt hívják: Heli.

Most III. éves, nemzetközi szakos. 1978-ban végzett a budapesti Berzsenyi Dániel Gimnáziumban, majd a sikeres felvételi, és a fiúknál szokásos „kalocsai kitérő' után 79 őszén kezdett neki az egyetemnek. Az „alakuló" elsős küldöttgyűlésen beválasztották az évfolyamvezetőségbe, itt egy éven át érdekvédelmi felelős volt. Az első év után jelentkezett instruktornak, és a tavalyi tanévet a tekeresi gólyatáborban már önálló elsős csoportjával kezdte meg. Előtte azonban még két héten át ugyancsak csoportot vezetett egy egyetemista-szervezésű középiskolás („szakosított") építőtáborban. Csoporttagjai mindkét helyen szerették. Nyílt, őszinte, természetes módon barátkozó. Érzékenyen reagál a problémákra, a felmerült gondokat szeretné gyorsan megoldani. Az ilyesmiből néha már nagyobb lelkiismereti kérdést csinál, mint amekkorát az valójában megérdemelne — önmaga által is beismert „gyengéje" ez.

Áprilisban lépett az előző évfolyamfelelős, a leköszönő Magyar Éva helyébe. Saját bevallása szerint, azért vállalta ezt el, mert mint elsős, majd mint instruktor, a saját bőrén érezte, mennyire fontos az újonnan belépő elsősök fogadása, informálása, az egyetemista életbe való fokozatos bevezetése — mindezt úgy, hogy ne keltse az érintettekben a riasztó pátyolgatás, babusgatás érzetét. Emellett, mint minden ember, ő is szeretné kipróbálni a képességeit — egy izgalmas kihívás számára ez az új feladat.

Huszonegy éves. Szereti a zenét (gimnazista korában, mint kórustag részt vett a „Máté passió" lemezfelvételén, itt az egyetemen pedig az egyik kezdeményezője volt a „spirituálé-kör" megalakulásának); szereti az oldott, vidám légkört (műsorok, rendezvények egyik állandó motorja, hangulatembere, és most szeretne egy nagyon jóhangulatú, sikeres tábort igérni az elsősöknek, amit majd hasonlóan hatásos segítség, együttműködés követhet a tényleges egyetemi élet beindulása után.

(fóris)

Házunk tája

Épülünk, szépülünk. Lassan, de biztosan. Jó ütemben készülnek a rekonstrukció programjában szereplő építkezések, az ehhez tartozó korszerű felszerelésekkel, berendezésekkel együtt. A Ráday utcai kollégium után az év végére (1981.) elkészül az új központi gázkazánház. Vége a didergésnek.

De a rekonstrukció fénypontja a fő épület korszerűsítése még hátra van, melynek kiviteli tervei befejezéshez közelednek. A tervek szerint az északi szárny kivitelezése 1983-ban kezdődik.

A nagy munkálatokkal párhuzamosan komoly felújítási, karbantartási feladatok is készülnek. A tervezők, az építők, az egyetem dolgozói nagy gonddal és szeretettel végzik munkájukat. Szeretnék, hogy azok, akiknek készül, az oktatók hallgatók minél részletesebb tájékoztatást kapjanak a munkák állásáról és javaslataikat, észrevételeiket közölnék a Gazdasági Igazgatósággal.

Ennek érdekében a szerkesztőség szívesen biztosít helyet egy ilyen rovatnak, amelyen keresztül az építtetők tájékoztatást adhatnak, a használók pedig véleményüket nyilvánithatják. Reméljük, hogy ez a nyílt rovat is hozzájárul a rekonstrukció sikeres, határidőre történő megvalósításához.

FELHÍVÁS!

A statisztikai tanszék a III. és IV., valamint az V. éves hallgatók számára tanulmányi versenyt hirdet.

A versenyfeladat egy adott témájú közgazdasági elemzés készítését jelöli meg az általános statisztikában tanult módszerek felhasználásával illetve monográfia készítését tartalmazza. A versenyre egyénileg készített házidolgozattal lehet benevezni.

A DOLGOZAT TÉMÁJA AZ ALÁBBIAK KÖZÜL VÁLASZTHATÓ:

1. A jövedelmek és a fogyasztás összefüggésének, valamint a fogyasztás szerkezetének alakulása 1960—1980 között.

2. A magyar gazdasági növekedés elemzése a statisztikai adatok tükrében 1960—1980 között.

3. A lakossági személygépkocsik teljesítményeinek statisztikai elemzése egy adott évre vonatkozóan.

4. Kőrösy József (1844—1906) statisztikai munkássága.

Az egyes témákhoz felhasználandó statisztikai adatokat a 356. szobában lehet átvenni bármilyen jellegű szakirodalom és adat felhasználható.

Maximális terjedelem: 15 oldal.

BEADÁSI HATÁRIDŐ: 1981. NOVEMBER 20.

A dolgozatokat név, szak, évfolyam megjelöléssel kérjük leadni. A helyezést nyert dolgozatok pénzjutalomban részesülnek, a tanszék jutalmazási kerete 5000 Ft.

Budapest, 1981. szeptember 29.

Statisztikai tanszék

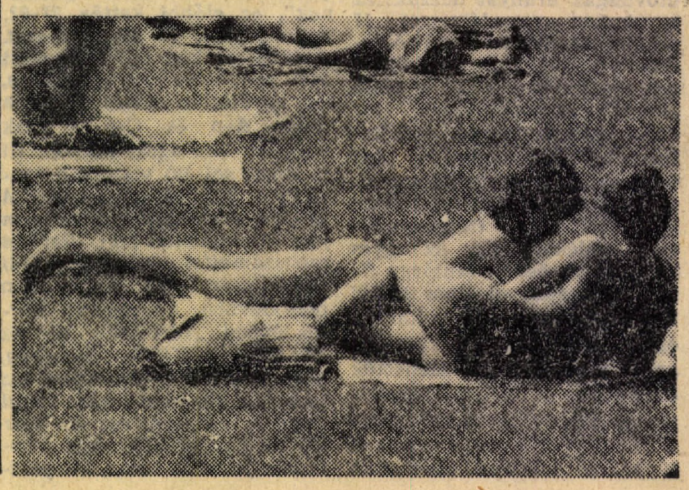

RADÓ SÁNDOR

(1899–1981)

Nagy megrendüléssel fogadtuk a hírt, hogy elhunyt dr. Radó Sándor, aki egyetemünkön 1958—66 között a gazdaságföldrajz tanszék tanszékvezető egyetemi tanára volt, és hosszú időn keresztül a magyar polgári kartográfiát irányította. Élete összekapcsolódott a nemzetközi munkásmozgalommal és a tudománnyal. Az 1919-es proletárhatalom védelmét mint katona szolgálta, majd emigrációba vonult. Első nagy művéhez, az „Atlasz a Ma és a Holnap"-hoz magától Lenintől kapott személyesen elvi tanácsokat. 1923-tól fontos feladatot látott el mint a szovjet hadsereg hírszerzője, majd a második világháború alatt Genfből irányított egy a fasiszta Németországban dolgozó hálózatot. Értékes információi nagy jelentőségűek voltak a szovjet legfelsőbb hadvezetés döntéseihez. E tevékenységét összefoglaló munkáját a „Dóra jelenti"-t eddig 23 nyelven adták ki. A háború utáni megpróbáltatások sem térítették el politikai elkötelezettségétől. 1955-ben tért vissza Magyarországra. Újjászervezte a magyar polgári térképészetet, amelynek eredményeként térképek, atlaszok tömege jelent meg, többek között az első hazai Nemzeti Atlasz és a regionális tervezést alátámasztó regionális atlaszok. Széles körű nemzetközi tudományos tevékenységét bizonyítja, hogy kezdeményezője és elvi irányítója volt a nemzetközi együttműködésben készült 1:2,5 milliós világtérkép-sorozatnak, amely méreteiben első volt a kartográfia történelmében. Egyetemünkön tanszékvezetése alatt több tankönyv és jegyzet készült, többek között a hosszú időn keresztül használt Világgazdaság Földrajza, Marxista Politikai Földrajz tantárgya szintén új utat nyitott a hazai földrajzoktatásban. Tudományos tevékenységének elismerését a Kossuth-díj és az Állami díj jelzi.

Rendkívül sokoldalú egyéniség volt. Hat nyelven beszélt, széles körű szépirodalmi ismeretekkel rendelkezett, nem volt olyan földrajzi, térképészeti vagy politikai kérdés, amelyhez rövid idő alatt nem tudott volna anyagot adni. Először Párizsban, majd Genfben és később Budapesten létesített olyan folyóiratot, amely a világ politikai, gazdasági vagy közigazgatási változásairól térképsorozatokat adott ki. Különösen jellemezte az igényesség és pontosság, ami munkájának minőségi biztosítéka volt. Számos nemzetközi szervezetben tevékenykedett, elsősorban a Nemzetközi Kartográfiai Egyesülésben, amelynek alelnöke is volt. Az ENSZ egyik bizottságában a különböző nyelveken és betűkkel írt földrajzi nevek egységes írásának kialakításában végzett eredményes munkát. Csaknem egy évtizeden keresztül a Magyar Földrajzi Társaság elnöke is volt, bátorította és támogatta a fiatal geográfusokat és kartográfusokat. Fáradhatatlan volt, nem ismerte a pihenést, még utolsó kórházi ápolása után is haláláig dolgozott.

MIHALIK ISTVÁN

(1919–1981)

Életének 62. évében 1981. augusztus hónapban elhunyt egyetemünk sokszorosító műhelyének volt vezetője Mihalik István elvtárs.

1970. május 19-e óta dolgozott a sokszorosító műhelyben, szakmunkás képesítése mellett nyomdász technikusi végzettséggel is rendelkezett. Fáradhatatlanul, szakmai igényességgel birkózott a mindig sok és mindik sürgős sokszorosításokkal, ha kellett a sokszorosító gép mellett, de gyakran az összehordásokban is részt vett, vagy éppen a vágógépet, esetleg a tűzőgépet kezelte.

A sok munka mellett mindig talált időt, hogy a műhelyben megforduló tanárokkal, diákokkal, dolgozókkal egy-két jó szót váltson. Ezekből a rövid beszélgetésekből legtöbbször csendes humor, derű áradt, erre emlékeznek közvetlen munkatársai és emlékeznek mindazok, akik a közös munka során kapcsolatba kerültek vele.

Nehéz lenne valamilyen statisztikát készíteni arról, hogy hány hallgató tanult olyan anyagból, amit Pista bácsi sokszorosított, mennyi tudományos munka megjelenése körül bábáskodott. Biztos, hogy közel tíz évig az ő munkája is része volt az egyetem életének.

Emlékét megőrizzük.

BOTTKA GÁBOR

(1945–1981)

Kegyetlen volt az idei nyár a harmincasokhoz. Szívinfarktus végzett Bottka Gáborral, tüdőgyulladás Hajnóczy Péterrel. Meghalt egy harminchat éves társadalomkutató és egy harminckilenc esztendős író. Miért épp ők? — lüktet bennem a kérdés hetek óta.

Észre kell vennünk a közös üzenetet életük-haláluk mementójában. A tehetség — ha igazi, s nem csak protokollisták által gazolt — alapvetően kétféleképp működőképes: vannak akik személyes életükben sűrűn gyakorolják, s „csak" a munkában utasítják el a kisebb-nagyobb megalkuvásokat, s akadnak olyanok is — sajnos vagy hálisten jóval kevesebben —, akik korántsem sápadt moralizálásból, de természetük benső törvényei szerint nem kötnek sehol és semmiben kompromisszumot. Talán felesleges mondani: az utóbbiak a sérülékenyebbek, a nehezen illeszkedők, hiszen az etikailag is megformált alkotó élet minden korban és minden viszonyok között elüt az átlagostól, s az átlag mint tudjuk gyakran igényt tart a normák megszabására is.

Az ilyen alkotók halnak meg idejekorán, az ő életművük marad rendszerint torzó. Mégis, igazi hitelessége csak az ő példájuknak van.

Rövid életében számos formális és informális szállal kötődött az egyetemhez. Az iparszakot a hatvanas évek második felében végezte el. Dolgozott a Központi Statisztikai Hivatalban, a Központi Fizikai Kutató Intézetben, az MTA Ipargazdasági Kutatócsoportjában. 1979-től külső óraadóként, később mint félállású oktató, majd tavaly óta a KTI munkatársaként tevékenykedett az egyetemen. S hogy a tevékenység szó az Ő esetében mit jelentett, azt tudja mindenki, aki ismerte Őt. Neki a munka volt a narkózisa. Munkakapcsolat fűzte a Népgazdasági Intézethez, a nemzetközi kapcsolatok tanszékhez, valamint a Matematikai és Számítástudományi Intézethez. Működése — a már említettekből is sejthetően — sehol sem volt mentes a konfliktusoktól. De annyi — önkritikusan is elemzett — hányattatás után végre Ő is úgy érezte, hogy az egyetemen teljesítheti be önmagához is a leginkább hűen küldetését.

Mit mondhatnék még róla a nekrológ kényszerű műfajában? Hogy a diákok rögtön megérezték benne az emberi hitelességet, s talán akadt közöttük, aki szerette is ezért. Hogy munkaideje reggel nyolctól reggel nyolcig tartott, s így három ember életét élte, s tulajdonképpen kilencvenévesen halt meg.

A tény rideg: Bottka Gábor (1945—1981).

Július 30-a óta ez a szűkszavú felirat is olvasható már a Farkasréti temetőben.

Miből lesz a cserebogár...

Fotó: Sass Ákos

...azaz az instruktor?! Az idei elsős táborok előkészítésének fontos állomása volt április 30., május 1-2-án Velencén az instruktortábor. Az elnevezés csalóka, hiszen itt még csak az instruktor-jelöltek jöttek össze — közülük került ki az a „stáb", amelyiket napokon belül az elsősök is alaposan megismernek majd. Az ilyen „jelölt tábor" nemcsak sok beszélgetéssel, tájékoztatással, vitával, hanem néha komoly erőpróbával is jár, mint azt a második esti vetélkedőn készült képek is bizonyítják!

Az Universiadéról

Hol van már az idő, amikor az általános iskola kötelezettségeivel is küszködő, ámbár világklasszis sportolók, egyetemistaként vettek részt az Universiadékon? Ennek ellenpárjaként viszont akadt olyan ország is, amely labdarúgócsapat gyanánt alkalmi futballtársulást úgynevezett grundcsapatot állított ki. Ez az ötvenes években volt. Ma már csökkentek az ilyesfajta manőverek, s ha megnézzük például a legutóbbi nyári bukaresti találkozóra összeállított magyar csapatot, valójában egyetemista élsportolók képviselték hazánkat. Hogy milyen sikerrel, az más lapra tartozik.

Persze sokat elmond az Universiade sportértékéről az a példa, miszerint az ötvenes években a magyar B. csapat egy jószerével utcaválogatottal kellett, hogy összemérje focitudását. Miféle realitása lehet az ilyen küzdelmeknek?

Úgy érzem, még ma sem sikerült igazából megtalálni ennek a sportösszejövetelnek a valódi helyét, szerepét a számtalan világvetélkedő között. Hivatalosan egyetemi és főiskolai titulust visel, de a versenyek sportértéke változatlanul vitatható. Sok világklasszist neveznek be, de nem nevezhetik mindet. (Tehát nem igazi világverseny, sok sztárnak nincs ellenfele.)

Másrészt, ha arra gondolunk, hogy tisztán azt felmérendő rendeznék e viadalokat, mely országoknak legerősebbek az egyetemi sportolói, hol a legjobb, legnívósabb az egyetemi sportélet, megintcsak zsákutcába jutunk. Köztudottan vannak ugyanis olyan országok, ahol a sportéletet többek között egyetemi klubokra is alapozzák. De vegyük ezzel szemben csak a honi példát: nálunk nemhogy nem alapozzák egyetemi klubokra a sportéletet, de jószerével lámpással kell keresni a nívós egyetemi szakosztályokat, versenyzőket. Magyarán: arról van szó, hogy van ahol a legjobbakat, másutt a középszerűeket, de van olyan is, ahol gyengébbeket indíthatnak.

S miként fogadja vajon a közvélemény ezeket a játékokat? Noha az újságokban, a sportrovatokban fő helyre kerültek a bukaresti tudósítások (talán a nyári uborkaszezon miatt is), az emberek között, úgy vettem észre, nem annyira volt beszédtéma.

Mi végre is hát a Universiade? Játéknak, összejövetelnek, baráti találkozónak, vagy, mint valaki megfogalmazta: jamboree-nak rendkívül hasznos lehet és szórakoztató.

És ennyiben feltétlenül jó is, hogy van. **B. L.**

Egy srác beiratkozás előtt

Horváth Gyula tavaly felvételizett. Tíz hozott pontjához írt egy jeles matematika dolgozatot, és egy négyes történelmet, mindkét szóbelije ötös lett, összpontszáma így 19,5. Azóta már a katonaidő is mögötte áll.

— Mennyit változtál ez alatt az egy év alatt?

— Néhány dolgot másként látok most, mint tavaly. A seregben találkoztam olyan leendő közgázosokkal, akik kizárásos alapon választották ezt az egyetemet. Nem ment nekik ez se, az se, így a matek mellé megtanulták még a törit, és lesz, ami lesz alapon jöttek ide. A szakközepesnek meg egyenes az út, az a természetes, ha a jók a közgázra jönnek. Ezek a tapasztalatok nem vidítottak fel túlságosan, én tudatosan készültem erre az egyetemre.

— Mit jelent ez bővebben?

— A Fazekas matematika tagozatára jártam, úgyhogy a matematika iránti elkötelezettségem régi keletű. Azon kívül komolyan foglalkoztat a történelem és a politika, főleg a XX. század, a máig ható dolgok. Apám közgazdász, így van némi fogalmam erről a pályáról. Eleinte megpróbált lebeszélni a közgazdász pályáról, de aztán látta, hogy komolyan gondolom.

— Ez azt jelenti, hogy az egyetem elvégzése utánra is vannak már terveid?

— Sok függ attól, hogyan sikerül az első év, a népgazd. terv szakot néztem ki magamnak, ha tudásommal nem kényszerülök az utolsók közé.

— Presztízskérdés nálad, hogy a legjobbak között tartsanak számon?

— Igen, kár volna tagadni. Ez már a gimnáziumban kialakult az osztályban. A három barátom közül egy biológusnak, egy fizikusnak, egy matematikusnak készül, és számon tartjuk, ki, mire viszi. Igen, ez bizonyos értelemben rivalizálás is köztünk. És ha elsőben az derülne ki, hogy a népgazd. terv szakon csak az utolsó tíz között lenne a helyem, akkor valami mást választanék.

— Következik ebből az, hogy általában kevesebbre vállalkozol, mint amire képes vagy?

— Lehetséges, hogy bennem van tudat alatt, de úgy gondolom, eddig még nem fordult elő.

— Számítasz tanulmányi nehézségekre?

— Legutolsó sorban matekból. De az könnyen előfordulhat, hogy földrajzból, vagy másból elsőre nem sikerül levizsgáznom.

— Mit vársz az egyetemtől? Nehéz próbákat, szórakozást, családalapítást?

— Ez utóbbit biztosan nem, bár ez nemcsak rajtam múlik. Elsősorban, színvonalat várok az oktatásban. Kíváncsi vagyok egy-két tanár előadásaira, akikről hallottam már. Nem úgy értem, hogy elgondoltam, jó lenne X. vagy Y. tanítványának lenni, hanem úgy, hogy kíváncsi vagyok egy Berend előadásra. Van bennem bizonytalansági érzés is, ez valami teljesen más, mint amit eddig csináltam, de ez kellemes.

— Szakmai sikereket nem várs magadtól?

— De igen, gondolok rá, hogy jó lenne szakmai sikereket is elérni.

— Értelmiségi családból származol. Milyen előnyöd adódik ebből?

— Behozhatatlan előnyt azt hiszem nem jelent. Az otthoni könyvek, a beszélgetések, ezeket említeném.

— Változik valami attól otthon, hogy te ezentúl egyetemre jársz?

— A szüleim mindketten tovább tanulnak, úgyhogy vizsgaidőszakban lesz egy kis felfordulás nálunk, de egyébként nem hiszem, hogy változik az életünk.

— Azt mondtad, foglalkozol társadalomtudományokkal. Ez amolyan tudós típusú elméleti érdeklődés vagy a tapasztalataid birtokában közéleti szereplést is vállalsz?

— Majd elválik, hogy a képességeim mire elegendők. Beszélni, szerepelni, vitatkozni mindenesetre szeretek, úgyhogy nem zárkózom el a közélettől.

— Ezen szűkebb, tágabb vagy azonos dolgot értesz, mint a KISZ?

— Mindenképpen tágabbat. Gimnáziumi tapasztalataim alapján nincs túl nagy véleményem a KISZ-ről. Ami ott velünk történt, látszatszerű volt.

— De az egyetemi életről, a lehetőségekről alig tudsz még valamit. Mit tennél, ha néhány hét múlva megkeresnének, hogy vállalj valamilyen munkát?

— Biztos, hogy nem hagynának sok időt a döntésre. De amennyi időm lenne dönteni, azt az utolsó percig kihasználnám, hogy megfontoljam a válaszomat.

— Néhány nap múlva kezdődik a gólyatábor. Foglalkoztat, hogy miként fogadnak majd társaid, találsz-e új barátokat?

— Persze, bár azon még nem gondolkodtam, hogyan fogadnak majd. Fontosak nekem az új kapcsolatok, szeretek beszélgetni, vitatkozni. Szeretném, ha jó társaság alakulna ki, aminek én is tagja lennék.

M. G.

„Szabadabb életre számítok"

INTERJÚ EGY GÓLYÁVAL

Némi unszolás a telefonon át, és Szuhai Gabriella, leendő elsős rááll a beszélgetésre. Még egy erőtlen ellenkezés — mi érdekes lehet mindebben? — és várja a kérdéseket.

— Mikor lettél biztos benne, hogy felvesznek?

— Amikor megkaptam a papírt. Szerintem senki sem lehet biztosra.

— A felvételin szép eredményt értél el, 18,5 pontot. Hogyan készültél?

— Többnyire egyedül. Bár három hónapig stúdiumos is voltam.

— Miért csak ilyen rövid ideig?

— Mert nem találtam elég komolynak. Azokon a szombatokon reggel fél 7 körül eljöttem hazulról, iskola után 3-ra bejöttem a stúdiumos órákra, este 7 körül értem haza. Ami időt itt töltöttem, azzal alig tudtam elszámolni. A csoportnak jó hírű diáktanárai voltak, de sokszor késtek, és egyébként is legtöbbször elbeszélgettük az időt, alig haladtunk. Amikor tanulás volt, az hasznos volt, de sok időt ellógtunk. Úgy hallottam, az SG táborokban nagyon komoly munka folyt. Talán ha kipróbáltam volna, más lenne a véleményem, de én a tábort már nem vártam meg.

— Szüleid mindketten fizikai munkások. Mit szóltak a továbbtanulási szándékodhoz?

— Nem erőltettek, de örültek neki. Anyagi gondjaink nincsenek, ez nem volt probléma. Bár én azt hiszem, akkor is megpróbáltam volna, ha dolgoznom kellene az egyetem mellett.

— Mi a szokás nálatok, zsebpénzt kapsz majd az egyetemi tanulmányaid idejére?

— Eddig úgy volt, hogy anyuék megvették, amit kértem, ha nem volt hülyeség. Ezentúl havonta egy nagyobb összeget, úgy néz ki, hogy ezer forintot kapok majd, és abból fedezem majd a kiadásaimat.

— Milyen életformát tervezel magadnak a következő évekre?

— Eddig az otthoni légkör volt számomra a meghatározó, úgy gondolom, most valamennyire el fogok szakadni otthonról. Szabadabb életre számítok, mint a gimnáziumban részem volt. Ha jó társaság verődik össze, járunk majd szórakozni, mert azt szerintem egyetem alatt lehet a legjobban. Pezsgő KISZ-életről hallottam, abban is részt veszek majd.

— Milyen társadalmi munkát végeznél szívesen itt az egyetemen?

— Úgy gondolom, az SG-ben szívesen részt vennék. Megpróbálom komolyabban csinálni, persze nem biztos, hogy sikerülni fog.

— A tanulásról milyen elképzeléseid vannak?

— Úgy hallottam, hogy az első két évben szórják ki a népet, hát majd igyekszem. Eddig is magamtól tanultam fegyelmezetten, azt hiszem, nem lesz gond, hogy nagyobb anyagrészekből kell hosszabb idő eltöltével egyszerre számot adni. Szeretnék jól tanulni és ezen nem a jó jegyeket értem. Valamire rá kéne állni, de azért a többit is jól csinálni. Bár, ahogy én magamat ismerem, a jegyekért is gürcölni fogok. Az orosztól félek, az sose ment nekem rendesen.

— Van már elképzelésed arról, melyik szakot választod majd?

— A szakközépben mezőgazdasági osztályba jártam, itt az agrár szakot néztem ki, de ez még változhat az egy év alatt. Azt képzelem, hogy a végzés után, ha nem is mindjárt, de később, nagyobb önálló munkákat kapok majd, és átlátom a gazdasági élet fortélyait.

molnár

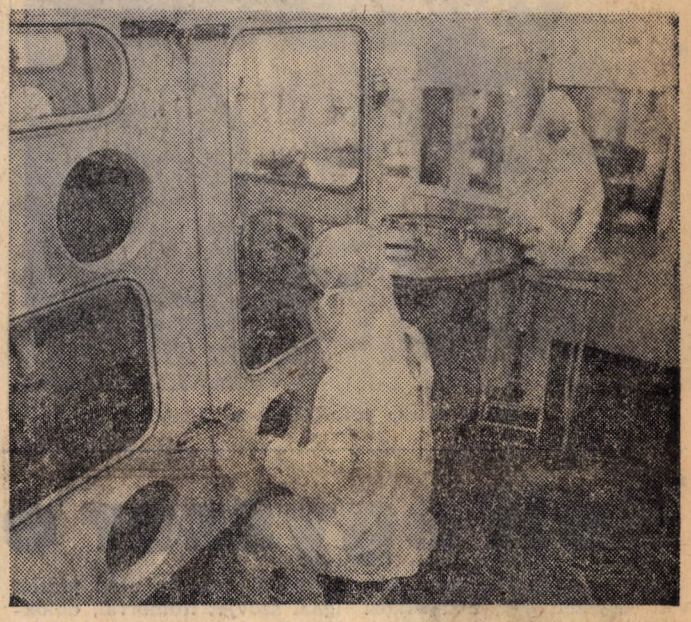

Szakmai gyakorlaton az EGYT-ben

„Ne keseredjetek el, ha majd a kutya se akar veletek foglalkozni... *A legtöbb vállalatnál nyűgnek érzik az egyetemisták nyári foglalkoztatását...*" Körülbelül ilyen lelki felkészítést kaptunk szakszeminárium-vezetőnktől a gyakorlathoz, és biztos vagyok benne, hogy tette ezt az évről évre visszatérő panaszok alapján.

Ezért, és diáktársaimmal folytatott beszélgetéseim nyomán valószínűnek tartom, hogy sajnos nem általánosítható *jó tapasztalatom az EGYT-ben töltött négy hétről.* Igaz, társadalmi ösztöndíjasuk vagyok: ismertek, segítőkészen vártak rám a szervezési osztályon, ahol konzulensem a vezető. A gyár hatalmas területe sem volt idegen a számomra, több üzemet megmutattak már előzőleg leendő kollégáim. Mégis meglepett, hogy *kivétel nélkül minden más osztályon is figyelemmel fogadták érdeklődésemet, sehol sem akartak lerázni: készséggel válaszoltak diplomamunkámmal kapcsolatos kérdéseimre.* Nemhogy bosszankodtak volna velem „elfecsérelt" idejük miatt, ellenkezőleg, előfordult, hogy ők állítottak meg a gyárudvaron: „Mikor jön (jössz) megint az osztályunkra?"

A „saját" osztályomon pedig nem terheltek semmilyen számomra érdektelen munkával, nem vették rossz néven, hogy szinte végig csak a diplomamunkámmal foglalkoztam. *A témát is tőlük kaptam: Negyedéves termeléstervezés az EGYT-ben.*

Az oktatási osztály is mindent megtett azért, hogy a nyári szakmai gyakorlatosok minél hasznosabban tölthessék el ezt a pár hetet a gyárban. (Nagyon sok vegyész és gyógyszerész ösztöndíjasuk van, közgazdász mindössze kettő.) Például *buszos látogatást szerveztek nekünk a gyár körmendi gyáregységébe,* a Lacta Tápszergyárba. Jellemző figyelmesség volt konzulensem részéről, hogy amikor megtudta, hogy a késői hazaérkezés miatt ezen nem tudok részt venni, elintézte, hogy egy másik alkalommal csatlakozhassak egy hivatalosan kocsival leutazó társasághoz, és amíg ők tárgyalnak, engem körülvigyenek az üzemekben. Így legalább nem technológiacentrikus tájékoztatást kaptam csupán, hanem rákérdezhettem közgazdasági problémákra is, nem untattam vele a vegyészdiákokat.

Az utolsó napon *beszélgetésre hivatott a gazdasági igazgató:* többek között arra volt kíváncsi, milyen tervekkel jöttem hozzájuk, s ezekből mit sikerült megvalósítanom, hogyan képzelem el további kapcsolatomat a gyárral, mi a véleményem a közgazdász konjunktúráról stb. Elmondta, hogy *nagyon kevés a gyárban a közgazdász, több osztályon teljesen hiányzik az ilyen tevékenység.* Ezért *szeretnék komolyabban felvenni a kapcsolatot a közgazdasági jellegű egyetemekkel és főiskolákkal. Az a törekvésük, hogy* ezekről a helyekről is *minél többen jelentkezzenek az EGYT-be nyári szakmai gyakorlatra,* és végleges elhelyezkedésre is.

M. A.

Nyári emlék... Fotó: Korpics Mirkó

ÉPÍTŐTÁBORI KÖRKÉP

Idén nyáron két helyen tárta ki kapuját a KISZ-bizottságunk által szervezett építőtábor: Miskolcon és Albertirsán. A két nemzetközi építőtáborban egyetemünk hallgatói mellett szocialista testvéregyetemeink külföldi diákjai dolgoztak.

Szőlőkapálás 40 fokos melegben

Édes álom, munkaidőben Fotók: Sass Ákos

Hétéves múlt az LKM-ben

A miskolci építőtábor már 7 éves múltra tekint vissza. A munkáltatóval való kapcsolatunk hagyományosan jó. Itt a Lenin Kohászati Művek biztosít minden évben munkát az ideérkező 45 szovjet és 35 magyar diáknak. A jó munkafeltételek mellett a táborozók esti szórakozásuk alkalmával megtalálták a barátkozás lehetőségeit. Sőt, az LKM egy alkalommal a szabadban rendezett összejövetelen látta vendégül a tábor lakóit. A munka után a táborozók bejárták a környező vidéket. Voltak Egerben. Aggteleken, Tapolcán stb. A tábor befejezésével pedig a szerződésben vállalt másfél hét alatt igazi üdülési programot szervezett KISZ-szervezetünk a szovjet diákoknak. Ellátogattak Szegedre, Hódmezővásárhelyre, Pécsre, voltak a Balatonon és Pesten.

Kapálás 40 fok melegben

A miskolci hagyományos táborral szemben a másik építőtábor helyét évről évre állandóan változtatni kellett. Egy ideig Barcson volt. Miután ezt felmondta a tanács, nehéz volt új munkaadót találni. De végül is Zsámbékon sikerült, ott azonban május közepén lefagyott a barack. A bizonytalan helyzet következtében több diák visszamondta építőtábori jelentkezését, mert nem tudta pontosan, hogy lesz-e tábor, vagy sem. Kollarik Amália a kereskedelmi kar dékánjának közbenjárásával sikerült az építőtábori bizottságnak egy állami gazdaságot találni, amely szőlő zöld munkára szerződött. Így maradt a Monori Állami Gazdaság. A gazdaság dánszentmiklósi szőlészetében gyomirtással bízták meg a tábor lakóit. Ez persze egyáltalán nem igazi építőtábori munka! Nem véletlen, hogy sok zúgolódást okozott a szerződés szerint beígért barackszedés helyett, a végeláthatatlan sorok között 40 fokos melegben kapálni. Nehezen birkózott a feladattal a tábor, különösen, akik most kapáltak először életükben.

55 ezer forintos veszteség

Az albertirsai táborban 40 magyar, tíz bolgár, tíz lengyel és tíz NDK-s diák dolgozott. A normát nehéz volt teljesíteni, így természetesen rosszul fizettek. Ebből adódott végül is az a probléma, hogy a külföldi diákok tábor utáni hazai üdültetése komoly anyagi gondot jelentett az építőtábori bizottságnak. Míg a miskolci tábor tízezer forint nyereséget hozott, addig az albertirsai 55 ezer forint veszteséggel zárult.

Balaton helyett Veröce

A korábbi években többékevésbé informális csatornákon keresztül sikerült az építőtábori bizottságnak 30 db kiliántelepi beutalót szerezni és ezzel elintézettnek tekintették a külföldi egyetemekkel kötött szerződésben vállalt balatoni egyhetes üdülést. Ez most idén nem sikerült. Végül is a budapesti KISZ-bizottság segítségével kapott nagy nehezen az építőtábori bizottság 35 beutalót Verőcemarosra, ami persze nem a Balaton! Ebből aztán sok probléma is fakadt, mert a külföldiek a megkötött szerződésre hivatkozva, ezt kérték számon a táborvezetőségektől.

Városnézésre indul a csapat Fotó: Sass Ákos

A komoly anyagi problémák ellenére is el lehet mondani, hogy a táborban a munkafegyelem megfelelő volt. Az LKM és az állami gazdaság vezetősége is elégedett volt a két nemzetközi tábor munkájával. Jól látta el a feladatát a két tábor vezetője is, Boda Dorottya III. éves pénzügy szakos hallgató Albertirsán és Rozgonyi Attila III. éves nemzetközis Miskolcon.

105-en külföldi táborokban

Diákjaink közül jó néhánynak alkalma volt külföldi egyetemek építőtáborában dolgozni. 15-en voltak a leningrádi egyetemi építőtáborban, ugyanennyien Kazasztánban, a moszkvai Plehanov Intézet építőtáborában. Bratszkban az irkutszki egyetem építőtáborában is 15 közgázos diák vett részt. Tízen-tízen voltak Várnában, Berlinben és kétszer húszan a neuseddini német nagy vasútépítkezésen dolgoztak.

Két hétre 4 ezer forint

Kipróbált idén egy új munkaakcióformát is az építőtábori szervező bizottság, Parádi G. Iván kezdeményezésére. Ez a kukorica címerezés volt. Ennek az idénymunkának csupán a szervezésében nyújtott segítséget az építőtábori bizottság, mert egyelőre csak arra volt kíváncsi, hogy hányan jelentkeznek és milyen eredménnyel jár. A munkaakció végül is nagyon jól sikerült. Húszan vették ki a részüket a jól jövedelmező munkából és két hétre egy ember négyezer forintot keresett minden levonás nélkül. A táborban kitűnő volt az étkezés és a többi igényt is sikerült kielégíteni, ami a tábor és a gazdaság vezetőinek jó együttműködésén, megfelelő érzékenységén múlott. A főleg II. évesekből álló táborlakók maguk oldották meg szórakozásukat is.

A rentabilitás problémája

Ezt a nyári munkaakció-formát kiértékeli a bizottság, s ha eredményesnek tartja, jövőre nagyobb létszámot biztosít kukorica címerezésére, hangsúlyozva, hogy ez nem KISZ-építőtábor. Ennél az építőtábornál nem volt probléma a rentabilitás. De ez sajnos nem általános.

— A magyar építőtábornál egyre inkább a rentabilitás problémája és a kulturális programok biztosításának gondja kerül előtérbe — sűríti egy mondatba Gelényi Csaba nyári építőtábori tapasztalatait, mint az építőtábori bizottság vezetője. Gelényi Csaba és Turcsányi Katalin a bizottság egyik tagja már az építőtábori szervező munkánál felismerték, hogy lassan-lassan csak akkor lesz vonzó az építőtábori munka a diákok számára, ha ez az akció pénzkeresési lehetőséget is nyújt. Azonban ettől az új formától a KISZ-ben idegenkedtek. Alapvető problémát okoz ebben a KISZ gazdasági ügyrendje, a személyeknek való kifizetési nehézségek. Így maradt a régi forma, amelynél rendszeresen rentabilitási problémák vannak, vagy jó esetben null-szaldóval zárnak. Ilyen körülmények között gondot jelent a szabad idő kulturális programokkal való kitöltése. És az a tapasztalat, hogy egyre inkább nem tudjuk felvenni a versenyt ilyen vonatkozásban a külföldi nemzetközi építőtáborok programjaival, miután a munkaadók oldaláról megszigorodtak a gazdálkodási feltételek, s természetesen csak akkor rentálibilis a tábor, ha a diákok sokkal komolyabb feladatokat kapva, gazdaságos munkaerőfelhasználásként dolgoznak.

Az idei szőlőkapálás vagy más hasonló termelőmunka mellett pedig gyakran elsikkad a testvér intézmények diákjai között a politikai, baráti kapcsolatok ápolása, egymás jobb megismerése és végül is egy szükséges rossz üdülési formává degradálódik az építőtábor. Mindezek a problémák elsősorban a szervező bizottságot terhelik.

A KISZ gazdasági ügyrendje a kultúrprogramok szervezését illetően sem követi az árváltozásokat. Harminc diák egyhetes balatoni programjának költsége sokat változott a három-négy év előttihez képest, de nem eléggé! Idén csak Verőcemarosra tudtuk elküldeni a külföldi diákokat, de ha jövőre be kell tartani a szerződést (hisz természetesen látni akarják a Balatont), akkor egy hétre egy személyre nem lesz elegendő 350 forint, amiből szállást, étkezést és szórakozást kell biztosítani.

A pénzügyi és anyagi problémákból szinte ki sem látszott a bizottság: igaz a KISZ KB gazdasági ügyrendjén nemrég változtattak: így a napi étkezési hozzájárulást 45 forintról 69 forintra emelték, viszont a kulturális költségek egy napra, egy személy számára 15 forint. Ez édeskevés például egy Edda-koncertre, ahova a beugró 60 forint, vagy egy rockoperára, amire nincs kedvezmény. Ilyen anyagi feltételek mellett nehéz olyan programot biztosítani a külföldiek számára, ami esetleg vonzerővel bír a következő évben is.

Sok mindent át kell gondolni ezen a téren, mielőtt hozzákezdhetnénk az új építőtábori toborzáshoz. Át kell gondolni sok mindent azért is, hogy vonzóbb legyen a diákok számára a tábor és hogy egyúttal, nem utolsósorban könnyebb is legyen a szervezők dolga, akik jelenleg gondterhelten viselik az 55 ezer forintos hiány felelősségének súlyát, noha ők képességeikhez és lehetőségeikhez mérten mindent megtettek.

H. E.

Volt egyszer egy építőtábor

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy nemzetközi építőtábor, ez év nyarán. Miskolcon, a Közgazdasági Egyetem rendezésében, szovjet és magyar résztvevőkkel.

„Így jó lesz? Jó ez a kezdés?

Jó, hát, kezdjük el."

Szóval megérkeztünk. Úgy 40 szovjet, és feleannyi magyar egyetemista. Egy kollégiumban, megtörtént a szobák és az egészségügyi papírok kiosztása, majd óvatos ismerkedés csoportokon belül, majd azon kívül is. Csupa vidám fickó, fiúk-lányok Leningrádból, Moszkvából, és -Irkutszkból. Meló a Lenin Kohászati Művekben. Az első napon megtörtént a munkaruhák kiosztása, a munkahelyek bemutatása, hát bizony, még mindenki vidám és jókedvű volt. Az ismerkedés gépezete beindult. Néhányan kialakítottak egy csodálatos keveréknyelvet, orosz—angol—német kézimunka címmel. Aznap este elkezdődött a „vécserek" megállíthatatlan folyamata estéről estére, mindig más-más szobában, ugyanazokkal a kellékekkel: vodka, bor tea, gitár, ének és kifogyhatatlan jókedv. Nem volt nehéz átszokni hozzájuk.

No, aztán jött a meló. Kinek könnyebb, kinek nehezebb. Volt aki csak gombokat nyomkodott és saját kezelőpulttal büszkélkedhetett, volt aki 50 fokos forróságban sárgán izzó vasdarabokat rakott a présgép áll. Na, de munka, munka, Igazi vasmunkások lettünk, ha csak két hétre is.

„Most mi jöjjön?

Meséld a szovjet estet."

Persze, a szovjet est! Nagy sikere volt. Kezdődött a vacsorával, szovjet nemzeti kajával. Megkóstoltuk, aztán megsóztuk, aztán megint megsóztuk, aztán egy picit még mindig megsóztuk, és így egész jó íze volt ennek a szovjet nemzeti kajának. Nagy étvágyat adott hozzá a vodka, amit vendégeink iszonyatos menynyiségben hoztak magukkal.

„A gyorsaság is iszonyatos volt, ahogy fogyott!

Na, ne humorizálj"

Szóval, vacsora után műsor, igazi szovjet humorral, dalokkal, temperamentummal, majd disco. Persze nem a hagyományos lötyögés volt, hanem Hungária buli.

Nehezen ment az ötórai kelés.

A gyári meló egyre megszokottabbá, barátságosabbá vált. A munkások lelkesedtek: micsoda rendes nép ez! A szovjetek örültek: harosie ljugyi! A programok folydogáltak: várlátogatás, mozilátogatás, koncertlátogatás, és üzletlátogatás. Lefekvés szigorúan éjfél után.

Vasárnap egész napos kirándulás volt Egerbe. A csúcspontot a Szépasszonyok völgyében értük el, egy borpincében. Bizony, néhány vendég eleinte fitymálgatva ízlelte a Bikavért. Olyan, mint a víz — mondták. Egy óra múlva vigyorogva állapították meg, hogy a magyar víznek csodatévő ereje van. Olyan, mint a kacérlány. Megszédíti az embert.

„Most mesélj a meccsekről!"

Hát, a meccsek! A szovjet fiúknak nagy mellényük volt, mindenáron focizni akartak, és egy esetleges vereség gondolata fel sem merült bennük. Mi segítettünk felmeríteni. Külön-külön játszottunk a három város csapatával. Az összgólarány 21:2 az MKKE javára. Mindez köszönhető volt a felülmúlhatatlan mezőnyjátékosoknak, és a párducmozgású kapusunknak.

Eljött a magyar est napja, azaz estje. A vacsora híres nemzeti ételként indult, aztán mindenkinek meg kellett magyarázni, (a magyaroknak is), hogy mi is az a szénégető, kaja. (Petrezselyem, krumpli, sült hús, paprika, paradicsom, gomba, fűszerek.) Ha nem is valami ismert a neve, az íze, az igazán hazai volt. A vendégek sziszegve, huhogva és köhécselve bizonygatták, hogy ez bizony nagyon finom. A műsor is kitűnően sikerült, élén az instruktorok révén már sokszor megcsodált kan-kán-kán-nal.

Elérkezett a búcsúzás napja. A gyár minden magyarnak a zsebébe csúsztatott egy kis borítékot (a szovjetek még két hétig maradtak), és köszönte a munkánkat. Ugyan, kérem, szóra sem érdemes, legalább megmozgattuk egy kicsit a sulipad zsibbasztotta tagjainkat.

Volt aki címeket írogatott, volt aki örült, hogy hazamehet, volt aki szomorkodott, hogy vége az egésznek, volt aki azzal dicsekedett, hogy a két hét alatt egy árva szót sem szólt oroszul, és volt, aki ígérgette, hogy még biztosan találkoztunk. Hát istenem, nem vagyunk egyformák. Azért úgy érzem, a nagy-nagy többség jól érezte magát. Külön köszönet ezért a szintén hallgatókból álló vezetőségnek, akik midnent megtettek, hogy a tábor ne fúljon az unalom tengerébe.

„Te, nem túl költői ez?

Ugyan, még elviselhető. De, hogy fejezzük be?

Hát, ahogy a mesét szokás."

Csaptak két országra szóló búcsúestet, és még ma is élnek...

Fazekas Csaba

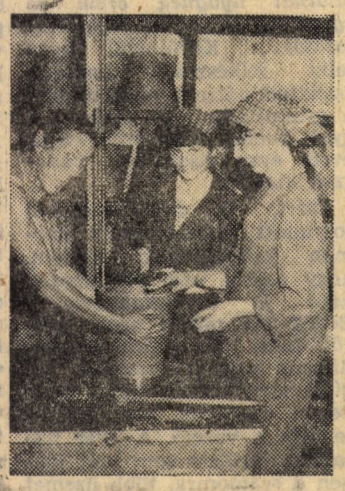

Készül a kokilla

A présgép mellett

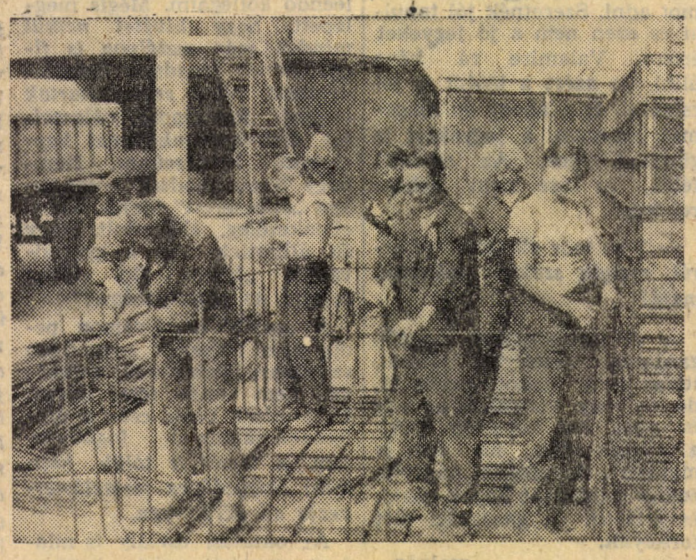

Mi vasasok

Karrier és magánélet

Történt egyszer, hogy egy egyetemista fiú és lány egymásba szeretett. Teltek, múltak a hetek, hónapok és még mindig jól kijöttek egymással. Megszerezték a diplomát; a fiú egy vidéki kisvárosban kapott állást, a lány Pesten maradt, így csak hétvégeken találkoztak. A srác jó tanuló volt, népköztársasági ösztöndíjas, így a vállalatnál számítottak rá, sőt, ahogy azt nyelvünk árnyaltan kifejezi, számoltak is vele.

Karácsony utáni nap a srác bejelentette, hogy *a vállalat vezérkara együtt tölti az óév utolsó óráit, s erre az összejövetelre az ott töltött fél év után őt is meghívták.* Ez ám a karrier! Persze habozás nélkül igen mondott, noha a lány jelenléte (mint ezt a vezérigazgató négyszemközt elmondta neki) nem kívánatos. A lány gyanakodott; fontos lett volna neki a bizonyosság, hogy még a szilvesztert is együtt töltik. Erre azonban nem került sor, így jobb híján — zokogva csak azt hajtogatta: *„hogy lehet valaki ennyire karrierista?!"*

Nemrégiben beszélgettem egy többszörös Európa-bajnok asztaliteniszezőnővel, idehaza ő az elsőszámú pingpongos, s többek között arról is szó esett köztünk, hogy *a sportpályafutást miként befolyásolja a szülés. A csinos, szőke, harmincéves* sportoló, akinek ötéves lánya van, elmondta, hogy *gondos tervezést kíván a gyerek beiktatása, s bizony ez nem mindenkinél jár zökkenő nélkül. Ők például a második gyerekről le is mondtak, mert az már a sportkarrierjébe került volna. Tették ezt annak tudatában is, hogy ez a karrier legfeljebb még öt évig tart és, hogy a gyerek — bármilyen furcsán hangzik is — ennél lényegesen hosszabb időre szóló vállalkozás, és tették ezt annak ellenére is, hogy szeretik a gyerekeket.* Persze, ma még az újságok is azokról cikkeznek, azok számítanak kuriózumnak, akik a szülés után is vissza tudják küzdeni magukat az élvonalba, s képesek bepótolni a nem csekély kihagyást, lemaradást.

Karrier és magánélet. Gyakran egymás ellenpárjaként felmerülő fogalmak, főleg fiataloknál, illetve az élet bizonyos állomásainál, döntési pontjainál. Esetenként valóban nehéz összeegyeztetni a kettőt, s ilyenkor könnyen rásüthetik, hogy karrierista, vagy éppenséggel azt, hogy fontosabb neki a magánélete. Az egyik „happy end"-nélküli történetben a fiú például karrieristának minősíttetett, no de ugyanakkor nem mondhatná-e vajon bárki azt, hogy a lány egy önző, jelentéktelennek látszó dolog miatt el akarja vágni a srác szépen induló pályáját? Nézőpont dolga. Persze nem hiszem, hogy ne lehetett volna finoman lemondani azt a meghívást, és hogy a fiú nem érne-e fel arra a posztra, ahová ily módon is pályázik. Lehet, hogy többet kellett volna dolgoznia, bizonyítania a munkában, s így válhatott volna liblinggé. Világos: a másik a könnyebb út. De megint csak oda lyukadunk ki, hogy nézőpont dolga. Mint ahogy az is, kit nevezünk karrieristának. Megkapják ezt a bélyeget azok, akik például KISZ-vezetők, rásütik azokra, akik munkájukban jeleskednek, rendszeresen készülnek az órákra, de nem kerüli el azokat sem, akik itt-ott-amott, szervezetekben, különböző közösségekben nyüzsögnek.

Karrier és magánélet. Nem könnyű összehozni a kettőt. Számos ütközési felület van közöttük. Itt van például a gyerek. És nemcsak a sportolóknál, hanem a balett-táncosoknál, a színészeknél, sőt az egyéb szellemi foglalkozású nőknél is. De például itt *az egyetemen a fiatal oktatónőknek, vajon nem okoz-e gondot, hogy a családalapítás mellett lépést tartsanak tudományúguk legújabb kutatásaival, eredményeivel, valamint férfi kollégáikkal, s hogy egyáltalán megmaradjon a kapcsolatuk az egyetemmel.*

A karrier és magánélet „kettőssébe" bevonható egy harmadik tényező is: *a kollegialitás. Ami gátja vagy előmozdítója lehet az előbbi kettő harmóniájának.*

Megragadott a múltkoriban egy riportfilmben elhangzott mondat, amelyet egy színművészetis srác fogalmazott keserűen mikrofonba: *„Abszolút nem segít itt senki a másiknak, ezen a pályán óriási a féltékenység, nem számíthatunk senki önzetlen segítségére, szeretetére".* Megragadott és azonmód felidézett bennem régebbi beszélgetéseket, amelyekben lemondóan, szomorúan vagy éppenséggel már közömbösen ugyanerről panaszkodtak ismerőseim.

Óhatatlanul eszembe jutott egyik barátom megjegyzése — aki egyébként a tinik által kedvelt együttesben játszik —, ami szerint *„itt teljesen magunkra vagyunk utalva, s a kollégák sokkal inkább ellenfelek, ellenségek, mint megbízható barátok, s mindenki nézi, lesi a másikat, hol árthatna neki, ezzel is a maga malmára — karrierjére — hajtva a vizet".* Vagy történetesen saját pályatársaim édes-bús elbeszélései elevenedtek meg emlékezetemben, akik a különböző újságok „alkotó műhelyeiben" alig lelnek segítő szándékú újságíróra, szerkesztőre. Moldovánál olvastam egy helyen, hogy *nincsenek íróbarátai, idegenkedik attól, hogy barátságot kössön velük.*

Színészek, írók, újságírók. Művészek. (Bocsánat, hogy magunkat is idesoroltam.) Szubjektíven és csakis szubjektíven megítélhető területen dolgoznak, s a legnagyobb nyilvánosság előtt. Talán ezért is a különleges féltékenységük, érzékenységük, pontosabban ezért oly megfogható, ezért oly látható, érezhető mindenki számára a már-már beteges féltékenységük, vagy talán még precízebben, inkább csak ezzel magyarázható.

Karrier és kollegialitás. *De vajon csak a művészvilág sajátja ez a fajta mentalitás, a kollegialitás, a munkatársi barátság hiánya? Nem valószínű.* A féltékenység megtalálható más szakmákban is, s ma már sajnos csöppet sem szokatlan módon, jobbára az előrehaladás, a ranglétrán való lépegetés kapcsán.

Az önző, egoista szemlélet a munkahelyeken, főleg a pályakezdőket sújtja. Vállalatoknál dolgozó barátaim, egykori évfolyamtársaim erről hosszasan tudnak panaszkodni, amikor munkájukról esik szó. Hogyne! Hiszen *az ilyen felfogás árt a hangulatnak, a környezetnek, s végül is a munkának.* Magamról tudom, hogy csak jó kollektívában, egymást segítő, biztató együttesben szeretek, s tudok dolgozni és jó teljesítményt nyújtani.

Szememre vethetné most bárki, hogy borúsan látom a helyzetet, és még ráadásul *el is felejtem megemlíteni azt a fontos dolog, hogy éppen napjainkban terjed a team-munka divatja.* Való igaz, kisebb-nagyobb csapatokká alakulnak át a munkahelyi közösségek, *de aztán ezek, ha lehet még jobban elkülönülnek egymástól annál, mint ahogy egyénileg álltak távol.* Itt azért van legalább valami — meglehetősen kézzel fogható — érdek is, ami összehozza az ilyen teameket, s feltételezi, hogy viszonylag jó munkatársi kapcsolat alakul ki a csapat tagjai között. Az egyéni karrier ily módon egy kisebb-nagyobb csoport sikerének eredménye.

Úgy érzem, valahol itt van a kapcsolat a karrier, a kollegialitás és a magánélet között. Sokan hajlamosak ezeket örökérvényűen szembeállítani. Okos harmóniájuk azonban ésszerű kompromisszumokkal mindenki számára megteremthető.

Borsi László

Hol és hogyan nyaralt az egyetem?

10 ezer üdülési nap

Jó volt az idei nyár! — már ami az időjárást illeti, állapíthatjuk meg közmegelégedésre. S, ha ehhez még az üdülés is jól sikerült, akkor nyugodtan nézhetünk az őszi, téli hétköznapok elé.

Oktatóink, dolgozóink befejezve az idei szabadságot, lassan megtöltik az egyetem nyáron kihalt épületét. Hazai és külföldi élményektől telítve cserélik ki tapasztalataikat, s ebből nem maradhat ki az egyetemi szakszervezet által biztosított üdülés sem.

— Idén hány helyen üdültetett a szakszervezet? — fordultunk a kérdéssel Balázs Géza elvtárshoz, aki nagy tapasztalatokkal látja el a több éve viselt üdültetési feladatot.

— Tíz helyen biztosítottunk belföldi önköltséges üdültetést és évente mintegy 50—60 SZOT-beutalót is kapunk. Ez utóbbi feltétlenül kedvezményesebb üdülési lehetőség, de az egyetemi létszámunkat tekintve nem dominál. Üdültettünk Balatonszabadin, Füreden, Fenyvesen, Földváron, Káptalanfüreden és Salgóbányán. E két utóbbi saját üdülőnk. Ezenkívül Miskolctapolcán, Egerben, Bükkszentkeresztesen, Debrecenben, Szegeden. Az elmúlt évben még Sárospatakon is volt üdülési lehetőségünk, amit idén az érdeklődés hiánya miatt már nem tartottunk fönn.

— Tudomásunk szerint külföldön is üdültetett a szakszervezet.

— Valóban, három szocialista országban van üdülési lehetőségünk, az NDK-ban, Csehszlovákiában és Lengyelországban. Csehszlovákián belül üdültettünk Prágában és Szlovákia több népszerű üdülőhelyén: Poprádon, Ó-Tátrafüreden, Jarabán. Kollégiumi elhelyezést tudtunk biztosítani Pozsonyban és üdültettünk Kassán. Üdültetési szerződésünk van több lengyel intézménnyel is.

Szerződés köt bennünket a berlini főiskolához, ahol kollégiumi szállást biztosítunk egyetemünk üdülőinek. De üdülni lehet Weimarban, Drezdában, Lipcsében, Ilmenauban. Mivel az NDK-ban előbb fejeződik be a tanév, így minden probléma nélkül módunk van a nyár elején a Balaton partján saját üdülőnkben üdültetni a német kollégákat.

— Idén hány napot üdült az egyetem?

— A szakszervezet idén 10 ezer üdülési napot biztosított oktatóinak, dolgozóinak és azok családtagjainak. Hétnapos turnusokban 1030 felnőtt és 310 gyermek üdült. Ezzel az üdülési lehetőséggel a főiskolák és egyetemek között második, harmadik helyen állunk. Bennünket csak a Műegyetem és az ELTE előz meg. Elvileg szinte minden igényt ki tudtunk elégíteni. Gyakorlatilag azonban a hely, idő és persze a költségek szempontja miatt nem minden kívánság teljesülhetett. A főidényben a nyaralást elsősorban oktatóink használták ki.

Legnagyobb problémánk az étkeztetés. Ebben az évben sikerült ezt először Káptalanfüreden biztosítani. A pápai Húskombinát személyenként napi 80 forintért bőséges ellátást biztosított, háromszori étkezéssel.

— Múltja van a gyermeküdültetésnek is egyetemünkön. Idén hányan és hol üdültek?

— Két helyen üdültettünk nyáron gyerekeket. Salgótarjánban 15 fiút és két lányt, valamint SZOT-beutalóval 12 lányt Kőszeg mellett.

— Milyen volt az érdeklődés a külföldi üdülések iránt?

— A cseh és a szlovák üdülőkben teltház volt. Az egyébként kihasznált lengyel üdülések iránt idén megcsappant az érdeklődés, hasonlóképpen csökkent az NDK-ban való üdülési igény is.

— Már hagyománya van a csoportos üdültetésnek szakszervezetünkben. Idén merre vitte oktatóinkat, dolgozóinkat az egyetemi busz nyaralni?

— Idén Brno mellett nyaraltak 40-en. De már kétszer volt 8—10 napos utaztatás busszal az NDK-ba és egy alkalommal Lengyelországba. Ezt a jól bevált üdültetési formát a jövőben is szorgalmazni fogjuk.

— A szezon végén néhány jó és rossz tapasztalat birtokában mire hívná fel a volt és leendő üdülők figyelmét Balázs elvtárs?

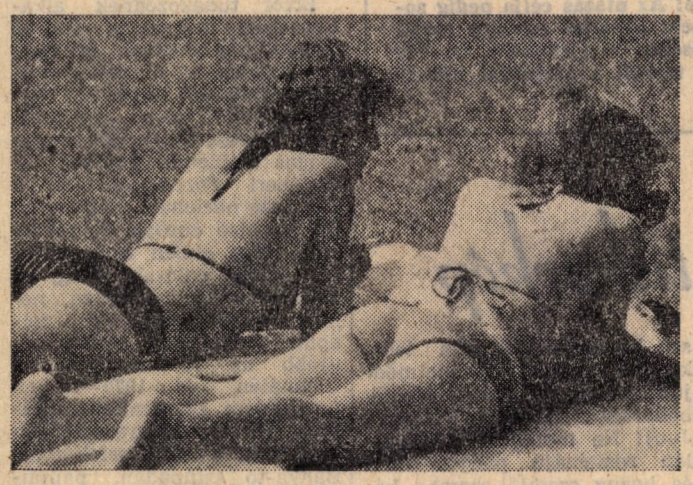

— Arra, hogy az üdülőben talált bútorokra, eszközökre, úgy vigyázzanak, mint a sajátjukra. Gyakori tapasztalat, hogy az üdülők főzés, étkezés, fürdés után elfelejtenek mosogatni, felmosni, pedig gondolniuk kellene arra, hogy más is tisztán akarja e lehetőségeket igénybe venni. Sajnos nagyobb a törési százalék is a mi üdülőinkben, mint máshol és feltűnően sok evőeszköz, kés tűnik el. Az sem árt, ha az üdülők a gyerekeket figyelmeztetik a bútorok kímélésére, hiszen közös pénzünket fordítottuk nyaralónk felszerelésére!

— Mit tapasztalt, menynyire voltak megelégedve idén a nyaralók az üdültetéssel?

— Volt aki nem volt megelégedve. Kifogásolták egyikmásik üdülő bútorzatát. Az a tapasztalatom, hogy az igények bizonyos vonatkozásban túlzottak. Nem veszik figyelembe, hogy korlátozottak a lehetőségeink. Viszont a Balaton mellett nyaralók általában elégedettek voltak.

★

Most, hogy hűvösebbre fordultak a napok, itt az egyetemen, a napsütést ritkán látott falak között sokat fogjuk emlegetni a nyarat. S noha messze még a következő nyár, az üdülési felelős már azon fáradozik, hogy a következő se legyen rosszabb a mostaninál.

H. E.

SZÁZ ÉVE SZÜLETETT VÁGÓ BÉLA

Tudományos ülés Baján

Stílszerűen a róla elnevezett KISZ-vezetőképző iskolán rendezték meg az országos emlékünnepséget. A tudományos ülésszak nyitó referátumát Romány Pál tartotta, majd kronológiai sorrendben tekintették át egész életművét: diákéveit és a kecskeméti munkásmozgalomban játszott szerepét (Heltai Nándor); mint baloldali szociáldemokratát és szerepét a KMP megalakulásában, a szocialista forradalomért vívott harcban (Hajdú Tibor); mint Tanácsköztársaságunk belügyi népbiztosát (Romsics Ignác); szerepét a Tanácsköztársaság Vörös Hadseregének harcaiban (Liptai Ervin); emigrációs éveit (Petrák Katalin); végül a családi emlékeket elevenítette fel unokája, Vágó Vera leningrádi matematika-professzor.

Tanácsköztársaságunk nemcsak kimagasló történelmi tény, de tanulságai elméletünket is gazdagítják, amint ezt az ülés referátumai egyértelműen tanúsították. Leninnek a Magyar Tanácsköztársasággal kapcsolatos pozitív álláspontja abban fejeződött ki, hogy örömmel üdvözölte: „a tanácsrendszerre, a proletárdiktatúrára való átmenet hasonlíthatatlanul könnyebb és békésebb volt Magyarországon."

Magyarországon 1919-ben bebizonyosodott, hogy nem csak az arisztokrácia, a „történelmi uralkodó osztály", de a burzsoázia sem képes az ország előtt álló feladatokkal és gondokkal megbirkózni és ez utóbbi Károlyi Mihály személyében békés úton átadta a hatalmat a proletariátusnak. Vágó Bélára, a Tanácsköztársaság belügyi népbiztosára emlékezve mégis érdemes felidézni az 1919. június 24-i puccskísérletet, amelynek során az Engels-laktanyában felléptek a katonatisztek, illetve az óbudai kikötőben állomásozó három monitor szembefordult a Tanácsköztársasággal. E monitorok egyikéből lőtték a Hungária szállót, az úgynevezett szovjetházat, s ezért a történelemkönyvekben ez úgy is szerepel, mint monitorlázadás. A továbbiak során a volt Ludovika Akadémia növendékei segítségével megkísérelték elfoglalni a József telefonközpontot stb.

A felkelők között nem volt veszteség, amit a magyarországi Tanácsköztársaságnak külföldi imperialista intervenció segítségével való leveretése után a bosszúért lihegő horthysta vádirat is elismer, ha elég nyakatekerten is. Idézzük az 1921. április 11-i vádiratból: „Haubrich József 1919. évi június hó 24-én délután Budapesten a Mária Terézia laktanyában elhelyezett vöröskatonák parancsnokának, Miklósy Antal alezredesnek arra adott utasítást, hogy a József telefonközpontnak a Ludovika Akadémia tisztjei és növendékei által megszállott épületét katonai erővel ostromolja meg és foglalja el, amely parancs következtében mintegy két századnyi felfegyverzett vöröskatona Mérő István tartalékos főhadnagy vezetésével a szóban forgó épületet körülzárta és az abban tartózkodó tisztekre és katonai növendékekre tüzelni kezdett, s ezáltal a kivezényelt vöröskatonákat előre megfontolt szándékkal rábírta arra, hogy a körülzárt tiszteket és növendékeket élesre töltött fegyverekből reájuk irányzott lövésekkel szándékosan megöljék; a lövések azonban azok egyikének halálát sem eredményezték úgy, hogy a vöröskatonák Haubrich Józsefnek előre megfontolt szándékkal történt rábírása folytán a gyilkosság végrehajtását csak megkezdették, de azt akaratukon kívül eső okból be nem fejezhették."

Ennek az ellenforradalmi lázadási kísérletnek a leverése után a tizennyolc fiatal proletár vértanú temetésén is hangsúlyozta a budapesti tanácselnök: „Mi nem akartuk, hogy vér folyjon Budapest utcáin, mi vér nélkül, békességben akartuk megkezdeni a munkát és békésen szerettük volna felépíteni a boldog emberiség társadalmát. De akik nem tudnak belenyugodni abba, hogy kiragadták kezükből a kizsákmányolás, az elnyomás lehetőségét, azoknak semmiféle eszköz nem elég aljas, nem elég ocsmány, nem elég becstelen arra, hogy ebben a békés, becsületes munkában megakadályozzanak bennünket."

Vágó Béla mint hadtestparancsnok, a Vörös Hadsereg főparancsnoksága nevében szólalt fel. Emlékeztetett a burzsoázia, a régi rendszer bosszújára a párizsi kommün leverése után s ezzel kapcsolatban Marx elemzésére, hogy ebben a gyalázatos ügyben összefogott Thiers és Bismarck. Majd így folytatta: „Nem bosszúra esküszünk fel ezek mellett a koporsók mellett, nem bosszúért kiáltozunk, hanem belenézvén a dolgokba, azt a következtetést kell hogy levonjuk, hogy a proletárdiktatúra, hogy a proletariátus folyton fokozódó hatalma, a Vörös Hadsereg folyton fokozódó harckészsége lehet csak az egyetlen lehetőség, mely bennünket győzelemre visz és amely minél kevesebbé teszi a vért, amely vért ki kell oltanunk a proletariátus érdekében."

A Tanácsköztársaság Kormányzótanácsa nevében felszólaló Garbai Sándor elnök pedig a legújabbkori történeti perspektívában tárgyalja az eseményeket: „A harcnak kezdetén vagyunk. A világháború borzalmai indították a harcot erre az útra. A kapitalizmus kérlelhetetlen, könyörtelen eszközökkel vitte a milliókat erre az útra, ám a kapitalizmus küzdelme a kisebbik csoport, a kiváltságosok javára folyt. E háború végén tudatára ébredtek a milliók annak, hogy rengeteg életet, javakat és kultúrát pusztítottak el, és ha most nem térünk erre az útra, hogy megváltoztassuk a termelőrendet, akkor később újra visszatérne a kapitalizmus világrendje, a kizsákmányolás lehetősége s a kizsákmányolással együtt visszatérne még az eddiginél is borzalmasabb világháborúnak a lehetősége. Ezt a lehetőséget zúzza szét az öntudatos proletárság. Ennek a világháborúnak a megismétlődését teszi lehetetlenné a proletáröntudat, és hogy ezt elérhesse, a hatalmat kezébe kell vennie, ezt a hatalmat a proletárság javára kell fordítania."

Kristálytiszta elemzésnek és világos prognózisnak sajnos, a negatív alternatívája valósult meg. Az oroszországi szovjetek akkor még nem voltak képesek megakadályozni a később bekövetkezett imperialista intervenciót a Magyar Tanácsköztársaság leverésére. Tanulságos az is, ahogyan a Vörös Újság 1919. június 28-i „A diktatúra értelme" című vezércikkében levonja a következtetéseket a június 24-i ellenforradalmi lázadási kísérletből: „A burzsoázia minden vonalon pusztítana, csak pusztítana, csak öldökölne. A proletariátus diktatúrája ezzel szemben teremtő, alkotó, organizáló tevékenység, és ebben a teremtő, alkotó tevékenységben, gazdasági intézkedéseiben, a burzsoáziának a termelőerőktől való megfosztásában kérlelhetetlen és céltudatos. Politikai intézkedései, a proletárállam különböző elnyomó szerveinek kiépítése pedig ezeknek a gazdasági intézkedéseknek, a társadalom új szervezete megépítésének a zavartalanságát biztosítják... A szocializmusban rejlő nagy testvériségnek, a szocialista öntudatban levő hatalmas szeretetöntudatnak az érdekében szükséges a kíméletlen diktatúra, a burzsoázia gyors megsemmisítése, hogy az osztályhelyzet, az osztályelzárkózottság, az egyes emberek öntudatának társadalmi helyzetüktől való függése megszűnjék és semmi se álljon útjába annak, hogy az emberek felszabaduljanak abból, hogy a másik embert osztályhelyzetük szemüvegén nézzék."

A Vágó Béla-jubileum alkalmából megrendezett ülésszak tehát történelmi és elméleti tanulságokban egyaránt gazdag anyagot tárt fel.

Selmeczi József
tudományos főmunkatárs

Színházportya

„Gazdagék csemetéinek beszámolója" — gondolhatja a címből az olvasó. Mert ugyan honnan lenne annyi pénze az egyetemistának, hogy a nyári szabadtéri előadások horribilis árait megfizesse? Nincs is. Vannak viszont jóbarátok — szervezők, statiszták, színészek, rendezők —, akik szívesen beviszik magukkal a potyázni kényszerülő diákokat, vagy éppen tiszteletjegyeket nyomnak a kezükbe. Köszönet érte! Az utazás célja pedig sohasem csak az előadás, hanem egyúttal egy-egy távoli város két-három napos tüzesebb megismerése is. Így már a vonatjegyek ára sem terheli a „Színházi költségek" számláját...

Rokokó tükörkép

Nem nyári rendezvény volt ugyan a Győri Kisfaludy Színház székesfehérvári vendégjátéka május végén, mégis nyári színházi kalandozásaink első állomásának tekintjük *„Nyári kalandozások"* című előadásukat, melyet Carlo *Goldoni* három hasonló témájú darabjából szerkesztett *Szikora János* rendező és *Morcsányi Géza* dramaturg.

Mai kicsinyes hiúságaink, státuszszimbólumaink és egyéb gyarlóságaink rokokó köntösbe bújtatott paródiájának vélhetnénk e komédiát, ha nem tudnánk, hogy a XVIII. században íródott. Persze mindig voltak és vannak olyanok, nem is kevesen, akik számára az a legfontosabb, hogy semmilyen *látható* dologban másoktól el ne maradjanak, sőt lehetőleg mindenben ők legyenek a másokat lepipálók: Párizsból hozatott, a legújabb modell szerint készített ruhaköltemény, orvosjelölt vőlegény — az nem baj, hogy kicsit hülye —, nyaralás a legelőkelőbb helyen, még ha tetemes adósság is az ára stb. És mily felháborító: a társaság többi tagjának is ez a legfőbb óhaja! Ezért aztán hiába erőlködnek, egyformák maradnak, egyikük sem tud kitűnni. Természetesen beszéltémájuk sem lehet kevésbé üres, mint életmódjuk: „Kicsoda? Vele?! Melyik bokorban? Nahát?! Tényleg? Juuj! Ne mondja!" A végtelen rosszmájú pletykálkodás és hazug szemtől-szembe bájolgás közepette csak a Nagy Spagetti Evés jelent némi szünetet: akkor is mindenki a másik száját igyekszik betömni a sajátja helyett...

Mindezt mulatságos látványossággal és szédületes ritmusban „vetíti" elénk a *Szikora János — Rajk László* (díszlet) — *El Kazovszkij* (jelmez) hármas. A színpadkép egyszerre csupa szín, hang és mozgás: a képmutató kirakat-„életek" különböző helyszíneit futó neonfény keretezi, a nyaralókert szökőkútjaiból víz csobog a színpadra, az agyoncicomázott, komikusan ringó krinolinokon apró csengők csilingelnek. A szöveget és játékot mindvégig olyan zene kíséri, (pl. Vivaldi), hogy helyenként már el sem dönthető: a szereplők játszanak és beszélnek a zenére, vagy fordítva, a játék üteméhez találtak jó aláfestő muzsikát. Ez pedig megduplázz minden hangulatot!

Bizony csak szégyenkezve nevethetünk ezen elénk tartott homorú tükör előtt ülve.

Fotó: Matusz Károly

Mi köze a III. Internacionálénak a Csongor és Tündéhez?

Erről tudakozódnék alkalomadtán magam is *Csányi Árpádtól*, a Csongor és Tünde rockopera díszlettervezőjétől. 1919-ben ugyanis egy Tatlin nevű orosz képzőművész tervezett egy 400 méter magas épületemlékművet az Októberi Forradalom és a III. Internacionálé tiszteletére. Az első európai felhőkarcoló terve ebben a formájában sosem valósult meg, de százszoros kicsinyítésben, nemes anyagból, többször is felépült. Tudomásom szerint legutóbb az 1970-es Velencei Biennálén és 1970—71-ben Londonban egy emlékkiállításon. No és Magyarországon 1981-ben a székesfehérvári Bánya-tó színpadán, papundeklipapírból, művirággal kb.

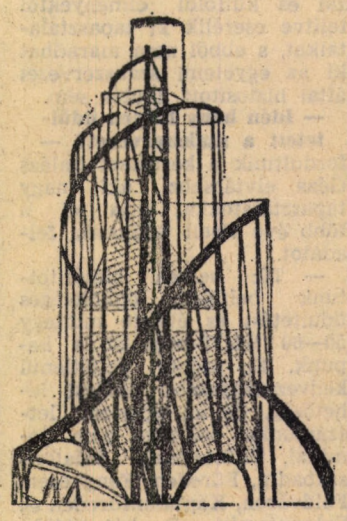

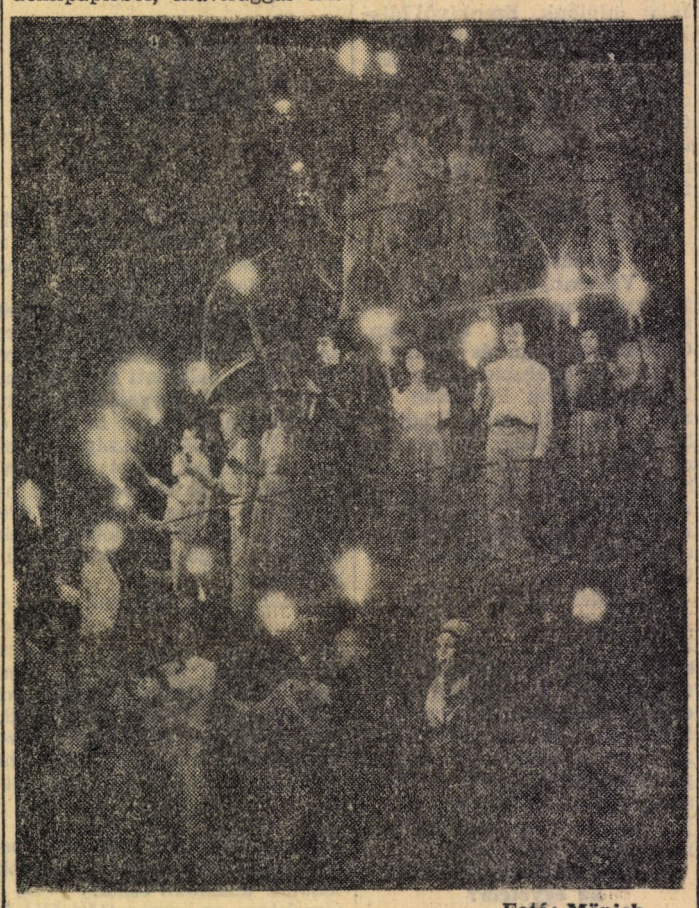

Fotó: Mönich

tízméteres életnagyságban. Ez azonban korántsem az egyetlen lopott ötlete a Csongor és Tünde előadásnak: a három jómadár berregő motorokon hajtat fel a színpadra, az ötlet forrása ezúttal a pécsi „Fekete-tűz"-előadás.

Vörösmarty darabjából *Bolba Lajosnak* kellett (volna) rockoperát csinálnia. Rajta múlik, hogy rock helyett gyöngécske esztrád sikeredett, s azt, hogy a darab operának se tűnhessen, a szereplők zenei antitalentuma tette kétségtelenné. Az egyedüli kivétel talán *Hűvösvölgyi Ildikó* „konzervatóriumot végzett" énektudása, de magára maradva kontrasztnak elég csupán, élvezetnek kevés. A jellegtelenül silányos koreográfia és a szögletes mozgású, gyakorlatlan tánckar egymás kölcsönösen egyértelmű megfelelője.

Nemcsak ilyen jellegű torzításokat szenvedett azonban Vörösmarty műve. Érthetetlen okból jelentős túlzásokat eszközöltek a szövegen, s kiirtották például Ledér, a Tudós, a Kalmár és a fejedelem figuráját, s velük a cselekmény jó részét is. De, hogy a szereplők cselekmény híján, mégis bonyolódjanak valamibe, a színpadot mikrofonzsinórok szelik keresztül-kasul. Így az előadás nem több, mint páros akadályverseny egy csókért, a pihenőkben alapfokú énekórákkal.

Álmos Tell Vilmos

Ruszt József rendező bizonyára nem jutott hozzá Schiller Tell Vilmosának szegedi bemutatója előtt *Spiró György* „Az ikszek" című történelmi-színházi regényének elolvasásához. Különben, ha másképpen nem, abból megtudta volna, hogy „ahol a néző kényelmes székbe süpped, onnan nem mégy ki senki, és nem bukik meg az előadás soha...", mert „a néző lusta, és nem áll föl a székéből, legfeljebb elalszik". Ahol viszont olyan kemények a székek, és a hátsó sorokhoz annyira messze van a játék, mint a szegedi Dóm téren, ott „a nézőt bent kell valahogy tartani... Minden jelenetben új feszültséget kell teremteni..." Ez pedig egy kőszínház számára is merésznek mondható darabválasztással (t.i. elég unalmas dráma a Tell) és a nyári előadásra (haknira?!) sok színész által elégnek vélt kidolgozatlan, sokszor épp hogy a színpadi járást ismerő játékkal természetesen nem sikerülhetett. A második felvonásra bizony jócskán megritkult a nézőtér, melyet amúgy is többnyire kivezényelt kiskatonákkal és a legkülönbözőbb címeken tiszteletjegyekkel ellátott és az eső miatt elmaradt Cigánybáróról erre az előadásra kicserélt jegyekkel felszerelt vendégekkel töltötték fel a szervezők.

Végül is kitalálható (vagy elolvasható a PM szegedi különszámában), hogy Ruszt miféle aktualitás kedvéért vállalkozott a Tellre. De nem az előadásból! A darabból. Az előadás csak rossz illusztráció az alma-meséhez. Azért rendkívül élveztem volna a produkciót, ha történetesen tizenkét éves vagyok, pláne ha fiú. Innen nézve csak az a hiba, hogy nem délelőtt, hanem este kilenckor kezdődött a játék. Egyébként pedig az, hogy Ruszt Józsefet feltehetően (és olvashatóan) nem az almaprobléma izgatta, hanem valami olyasmi, amiért „A pedig érthetetlen, hogy miért hagyta ezt elveszni tűzijáték-villámmal (Jé anyu, a villám füstöl!?), dübörgő pacikkal (Az előbb ez a lovacska a másik bácsié volt!), szédítően forgó háttérvetítéssel és így tovább. Csakhogy a néző nem találgatni akar, és nem az előzetesen megfogalmazott „korszerű attitűdöt" nagyítóval keresni, tudniillik, hogy „Tell csak önmaga akar lenni, nem pedig hős. A politikai-történelmi-társadalmi események emelik néphőssé anélkül, hogy különösebben óhajtaná..., mi több, észre sem veszi..." A néző ott és akkor, az előadásból akarja megtudni, hogy miért lehet érdekes számára a svájci kantonok sikeres összefogása és szabadságharca a Habsburg helytartó ellen a XIV. század elején.

A fentieken kívül már csak az volt zavaró, hogy a színészek — amikor éppen tudták a szöveget — artikulátlanul üvöltöttek (az élen: Horváth Sándor, Almási Éva, Kovács János), (akkor minek a tökéletes erősítés?), hogy az átdíszletezések hosszadalmasak voltak, és nem mindig sikerült befejezni őket a következő jelenet kezdetéig.

Csalódást okozott ezúttal a zene felhasználása is. A rendező szinte csak betétként építette be Richard Strauss egyébként igen hangulatos „Alpesi szimfónia"-ját, mely alatt rendszerint balettnövendékek táncoltak a mindenkori természeti jelenség színeibe burkoltan, tétlen és néma ácsorgásra kárhoztatva ezzel a prózai szereplőket.

Nem csoda hát, hogy a tapsrendhez felálló művészeket nem fogadta hangos ünneplés... Ezért érthető, de nem megbocsájtható, hogy szerepük befejeztével sokan meg sem várták az előadás végét (például Gábor Miklós és Vass Éva), nem kértek a megérdemelt sikertelenségből, nem vállalták az előadást. Akkor a szerepet miért?

Arisztophanész nem az „altesti nyomorok" krónikása!

Gorsiumban a római romokon emberemlékezet óta görög tragédiákat játszanak. S bár a kezdetekhez, Platon: Szókratész védőbeszédének színre viteléhez kevés mostani előadás mérheti magát, azért a közelmúltban is jó nyári színház volt ez. A tavalyi darab, Szophoklész Elektrája után idén vígjátékot, Arisztophanész Lüszisztratéját választották.

A darab lényege egy triviális állítás: a nők megboszszulják, ha őket a férfiak a komoly döntésektől a „szolgáltató szektorba" száműzik. Ám voltak korok és helyek — pl. az ókori Görögország —, ahol a demokrácia értelmezésébe és gyakorlatába gond nélkül belefért a nők jogfosztottsága (s még mi egyéb!). Ilyen körülmények között az említett tartalom korabeli előadása még a komédia műfajában is komoly politikai cselekmény lehetett. Ezt a társadalmi mondanivalót a darab számunkra lényegében elvesztette, de annál azért ma is jelentősebb, mint amennyit belőle az előadás közvetít.

Arisztophanész művében a nők játsszák a főszerepet: nem csupán testüket tagadják meg a férfiaktól, amíg az áhított béke Athén és Spárta közt meg nem köttetik, hanem szervezkedésükkel eszüket, összefogásuk erejét is sejtetik. A gorsiumi előadás a kielégületlen férfiak kínjait kínálja tanulságul.

Bohák György rendező úgy tűnik, nem mert, vagy nem bírt megálljt parancsolni a malackodásnak. Így a játék enyhén posztnaturalistává sikeredett. A közönség persze azonban tűrhetetlenül sokszor lógnak ki az előadásból. Újkori utcai cipőik még elviselhetőek valahogy, frizuraigazgatásaik is talán, de az már az előadás rovására megy, hogy néha beszélgetnek a színpadon, egy-egy szövegtévesztést összenevetésük tesz duplán feltűnővé, arról nem is beszélve, hogy mindvégig szemérmetlenül pásztázzák a közönséget. Talán megoldható lett volna elkerülni, hogy a színpadon közöljék egymással, ha a nézőtéren egy-egy színészt is felismertek.

bukik erre a megoldásra: sikongva tapsolja meg a kiváló, érdemes művész szólóját egy szál piros alsónadrágban, belefeledkezik a lenge ruhák hasítékaiba, s kénytelen beérni azzal, hogy az előadás helyett a férfiúi alsónadrágokat tették egynémely praktikus segédeszközökkel feszesen előremutatóvá.

Zenés darab a Lüszisztrate. *Petrovics Emil* jó dallamaival a szereplők egyike-másika kínlódik ugyan, de ez nem feltűnő. Annál is inkább nem, mert a népes statisztériát a Primavera kórus alkotja, s ők igazán szépen énekelnek. A kórus fiú tagjai hihetően és fegyelmezetten képezik az athéni vének karát, a lányok

Az előadás egyedülálló abban, hogy garantáltan szúnyogmentes volt, minthogy délután 5-től 7-ig tartott — s az optimista végkifejletet néha a naplemente is keresztezte. A nézők többsége potyogó könnyekkel nézte végig az előadást, ám ez korántsem a tréfák eredménye, hanem annak következménye, hogy az előadás alatt mindvégig szemükbe tűzött a nap.

Szín-kávé-ház

+ nyári színházi kalandozások +

Sztárcsinálók

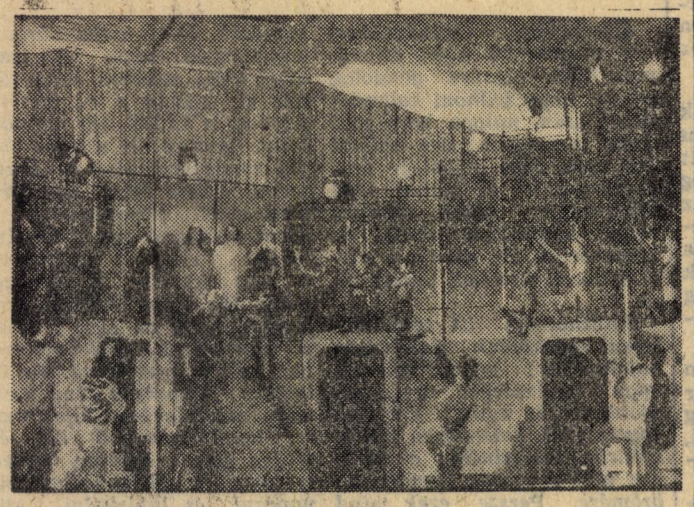

Fotó: Révész Tamás

„Szép volt fiúk! Vissza! Vissza!" — üvölti a tomboló közönség a Rockszínház társulatának, és ahogy gondolatban végigrohanok a nyári produkciók során, úgy emlékszem, csak a szegedi Spartacus előadás kapott ekkora ünneplést — persze ott is a helyszínhez és az előadáshoz illő formában.

A Sztárcsinálók semmilyen tekintetben nem marad el az Evitától vagy a Szupersztártól. (Ezt persze sokan vitatják, de van olyan vélemény is, hogy azok maradnak el ettől.) *Várkonyi Mátyás* zenéje nem utánérzés, csak annyiban hasonlít elődeire, hogy az övé is rockzene. Valóban keményebb, mint az Evita — alkalmazkodva a keményebb témához. Feltűnő, hogy mennyire jellemzőek, szerelőkhöz tartozóak a különböző dallamok, például Agrippináé vagy Poppeáé.

Miklós Tibort többen is támadják a Néró-történet abszolút anakronisztikus szövegéért. Például Claudius feldobja a talpát; Poppea nagy szuka, lelkiző tyúk; Néró eteti a sajtót, a sok hülye firkászt; Seneca öreg svihák, stb. Véletlenül sem akarom *Szabó Magdát Miklós Tiborral* összehasonlítani, de a szövegkorhűségről vallott hasonló elveiket helyeslem: „A hajdani valóság csak úgy közelíthető meg, ha az akkor éltek a ma nyelvén beszélnek, hisz annak idején a saját koruk élő szókincsét alkalmazták." — írja Szabó Magda „A meráni fiú" műsorfüzetében. Bármilyen színpadra állított mű, a nézőnek csak akkor érdekes, ha valamilyen módon róla is szól. A Rockszínháznak még konkrétabb a célja: hozzánk, fiatalokhoz, és ezért rólunk, a fiatalokról akar szólni.

A díszlet *(Lovas Pál és Bogyó Barna)* célszerű és semleges; jól bejárható, több szintre bontja a teret, és a fényjáték változtatásával bármelyik helyszínnek megfelel minden tologatás nélkül.

A jelmez *(Tordai Hajnal)* egyszerűségében is pazar.

A vendég koreográfusok profi módon táncoltatják és mozgatják a népes gárdát: sikerült megkímélniük bennünket, a gyökeret eresztett, a mikrofon elhelyezkedéséhez alkalmazkodó énekesek unalmas látványától (lásd: Csongor és Tünde).

A színészek alakításának igen javára válik, hogy fantasztikusan élvezik: végre kitombolhatják magukat. Mindegyikük jó hangú és jó mozgású, az élen a túlnevelt Nérót alakító győri *Szolnoki Tibor*, a budapesti *Kárpáti Denise* (Agrippina), a pécsi *Füsti Molnár Éva* (Poppea és Locusta). Kár, hogy *Kovács Kriszta* kicsit túl komolyan veszi Ulrika szerepét. Ebben az előadásban mindenkinek idézőjelben kellene lennie. *Szakácsi Sándor* tavaly lényegesen jobb volt, igaz, szerepe is több és mutatósabb Cheként. Az Evitában egyszemélyben ő volt a pozitív hős és az eseményeket kommentáló narrátor. Most ez a feladat kettévált, ő lett az álpozitív hős: Krispos-Jézus, aki a fanatikus hívek között jó üzletet akar csinálni eljátszott visszatéréséből. A Sztárcsinálókban Juvenalis, a fiatal költő páratlanul — illetve a Jó oldalán kíséri és meséli végig a félresikerült sztárcsinálás történetét: „De ha van még, kit nem szédít pénz, aki érdekből nem feküdt le még, akit nem vernek át a fellengős dumák, ha most rám néz, barátot lát...". Ő nem vesz részt sem Néró, sem az ál-Jézus ünneplésében, ő csak kérdőjeleket tesz mindenre. A pécsi *Harmath Albert* bohóckodás és akrobatika nélkül, mégis látványosan és jó humorral játssza, énekli ezt a passzív szerepet.

Ez a színvonalas szórakozási lehetőség még több segítséget és figyelmet érdemelne! Azt nyilatkozták a Rockszínház vezetői: szeretnének valamelyik színházhoz önálló tagozatként tartozni. Kíváncsi vagyok, melyik színház fog vállalkozni erre. Nem lenne pedig kockázatos vállalkozás! A társulat tagjainak pedig azt kívánom, hogy rájuk ne legyen igaz a Spiró-gondolat: „...mindig csak az a műfaj művelhető igazán, amelyet még nem tekintenek művészetnek. Amelyik műfajra odafigyelnek a művelt elmék, amelyiknek szabályai vannak, ... az a műfaj már halott."

Nálunk a vendéglátóipari pódium zenésznek, színésznek, a szakmai züllés stációja. Az idei nyár a cáfolatok sorába emelte a szentendrei Nosztalgia kávéházat. Az ország legkisebb színháza egy romantikus, zárt udvarban kínál apró pódiumot egy-két szereplős darabokhoz, előadóestekhez. Idén két Férfi-Nő történetet rendeztek: Karinthy Frigyes: Dunakanyar, és Jerome Kilty: Kedves hazug című darabját.

Ötven percet állva-görnyedve is érdemes volt kibírni a Miniatűr Színház Dunakanyar előadásán. No, de nem Karinthy könnyed lírai darabjáért, hanem a Ruttkai—Sztankay duó bravúros, kedves humorú játékáért. Nem akármilyen játszótársak ők: bennünket is bevesznek a körbe, a kilencvenkilenc földszinti százhúszforintost és az erkélyen könyöklő, lépcsőkorlátra támaszkodó vagy sámiin gubbasztó potyázókat is.

Az egyik pillanatban tüneményesen „verik át" egymást a megszerzés hol nem titkolt, hol leplezett céljával, a másikban torokszorítóan őszinték. Ruttkai magánymonológját szinte illetlenségnek érezzük meghallgatni.

Örvendetes hír, hogy a kávéház tulajdonosai téliesíteni kívánják színházukat. Reméljük, megmarad jó szokásuk: ha már úgyis minden jegy elkelt — tehát már a pénzüknél vannak, esetleg túl azon — némi megható szöveg után beengedik a csóró, de minden kényelmetlenségre vállalkozó diákokat.

☆

AZ ÖSSZEÁLLÍTÁST ÍRTA:

Molnár Gabriella és Muraközi Anna

Láthatár

Ellenünk fordítható hibáink, nehézségeink önnön feltárásának erősödő folyamatába illeszkedik a PÁRTÉLET augusztusi számában BARABÁS JÁNOS-nak az Állami Ifjúsági Bizottság titkárának cikke, amely tömören összefoglalja Az ÉRTELMISÉGI PÁLYAKEZDÉS GONDJAI-t.

„Az egyetemista helyzetét egyfajta státus-inkonzisztencia jellemzi: testileg és szellemileg érett, felnőtt ember éveket tölt el megfelelően tudatosított társadalmi

feladat és felelősség nélkül.

Az egyetem, főiskola elvégzése után... a fiatal várja az alkalmat képességeinek, felkészültségeinek bizonyítására." Élet- és pályakezdését azonban hátráltatja:

1. A képzési rendszer rugalmatlansága, túlspecializáltsága; 2. a megfelelő munkára várakozás; 3. az oktatás és a munkahelyi gyakorlat eltérő követelményei; 4. a vezetői funkciókra való felkészületlenség; 5. a szakmai továbbképzés megoldatlansága és 6. „a keresetek elsősorban nem a munka tartalmától és minőségétől függnek, hanem a munkában eltöltött évek számától... (Emellett) ma már nehezen indokolhatóak azok a lakáshoz jutási kedvezmények, melyek az állami ipar nagyüzemi munkásait bizonyos településeken megilletik. A különböző kedvezménytípusok egységesítése és egyszerűsítése a közérzetrontó konfliktusok alapját szüntetheti meg" — írja egyebek közt. Mindezeken túl „a felsőoktatási intézmények... kevésbé készítenek fel jól az értelmiségi funkciók gyakorlására... A végzős fiatal általában sem megfelelő idegen nyelvtudással, sem fejlett kommunikációs készséggel nem rendelkezik...

Lényeges, hogy az értelmiség, mint kultúraközvetítő és véleményalakító erő milyen irányban befolyásolja a társadalmi közvéleményt, a politikai közérzetet, a szellemi-ideológiai folyamatokat... (ezért) a társadalom érdeke azt kívánja, hogy megteremtsük azokat a feltételeket, amelyek között a fiatal értelmiség megvalósíthatja az értelmiségi lét követelményeiből fakadó szerepeit" — szögezi le a szerző.

A fiatal értelmiség elemzésében is fontos eredményeket ér el Egyed Péternek, a fiatal költészetről megjelent tanulmánya, a marosvásárhelyi IGAZ SZÓ antológiájában, az ÖTÖDIK ÉVSZAK-ban.

„A tudatipar és a manipuláció körülményei között... a líra, a legközvetlenebb műfaj megszűnik az individualitást, az ember evilági különösségét és általános érvényűségét kifejezni... A helyzet az emberről való reflexió általános dezorientáltságának is következménye.

A világ erkölcsi tisztasága (etikai felfoghatósága, ellenőrizhetősége, a pozitív értékek jelenléte és hatásképessége, az emberileg értékes viszonyok és normák megléte) nélkül

az individuáció lehetetlen.

...Ha az individuáció lehetetlen, akkor megjelenik a szubjektum fölértékelése, azé a szubjektumé, mely mindenért kell, hogy kárpótolja az embert...

Ha a szubjektum nem tudja szintetikus formára hozni eszményei, képzetei és tényei kaotikus világát..., kitüntet egy adott szervezőelvet, és azt állítja, hogy az az énlegesség formája. (Egyik) perspektívában az ember mindig azonosul helyzetével, az is annyi, amit és amennyit a helyzet tesz vele. Egy másféle poétikai rendszerben ugyanezt a szerepekről is el lehet mondani. Természetes, hogy a pusztán szertartások és szerepek által megnyilvánuló látszat-individuum nem képes egységes, szubsztanciális formájához és annak tudatához jutni. Végeredményben szétesik a látszatát konstituáló tárgyak, gondolatok, helyzetek és értékek egymással össze nem függő sorozataira... Már egyszer szerepeire és szertartásaira redukálódott szubjektum nem individuálizálhatódik, éppen mert hiányzik az inkurzust létrehozó etikai távlat.

A fiatal költészet szemantikai univerzumában... a szubjektum erkölcsi tisztasága axióma, ennek következtében a világ tisztaságát igyekszik pusztulálni vagy megteremteni. A világ ideális értékszerűsége azonban megoldhatalan akadályokat állít az individuum reális törekvései elé, s a szubjektum csak az ideális értéket látja, az egyetlen alternatívát, a kvázimegvalósíthatatlant... A tisztaság elérhetetlensége a rezignáció élményével lepi meg...

A maga konstruálta szubjektív fátumszerűség ellen a költészet individualitás különböző fantasztikus észkonstrukcióval védekezik.

Az individuumot (azonban) ez a költészet nem is tünteti el, nem is menekíti ki Minotaurusz-barlangjából. Biztosítja számára az erő, a lehetőségek, a gyermekkor képzetét. Kidolgozza a szabadság poétikai perspektíváját, elfogadja a kényszerítő, elvont etikai parancsok szükségességét, és a parancsok közegét szubjektívnek tekinti...

Ez a líra egyrészt tehát az individuációs kísérlet dokumentuma, az új hagyomány és műalkotásrend megteremtési törekvéseinek folyamata, amelyben az összes buktatók és nehézségek tükröződnek."

A fiatal értelmiség képzéséhez kapcsolódik az EGYETEMI SZEMLE 1981/2-es számának két cikke is, Stark Antalé és Marosi Miklósé. Több egyéb érdekes cikk között (épp csak a diákok munkái hiányoznak) ők a közgazdasági képzés fejlesztéséről írnak. STARK ANTAL professzor vázlatos képzési sémát is felállít.

„Széles körű alapos elemzések alapján nyilvánvalóvá vált, hogy felsőoktatásunk — és az alsóbb fokú oktatási rendszerünk is —

radikális reformra érett.

...Kiindulásként a gazdaság intézményi — és tevékenységi rendszerét kell mindenekelőtt feltárni." — írja. „A gazdaság igényeinek maradéktalan minőségi kielégítéséhez... olyan kétfokozatú képzés bevezetése szükséges, melynek első fokozata a ...vállalati intézményi gazdasági szint közgazdasági funkcióinak teljes körű ellátására képesít, míg a második szint... erre az ismeretanyagra építve képessé tesz a közigazgatási (kormányzati) szinthez kapcsolódó gazdasági funkciók és tevékenység ellátására."

„A vázolt képzési felfogás gyakorlati megvalósulása... panelrendszerben történhet." Az első két évben a vállalati gazdálkodás információs rendszere; a vállalati gazdálkodás szervezése; politikai gazdaságtan a mai főiskolák szintjén. Az első három évben: matematikai és statisztikai módszertani ismeretek, közismereti tantárgycsoport; nyelvoktatás. A harmadik évben: Tervezés és fejlesztés szervezése, pénzügytan. A negyedik-ötödik évben: közgazdasági elméletek, gazdaságpolitika, gazdaságirányítás, matematikai módszertan. Az ideológiai tantárgycsoport az öt év során, az eddigiekhez igazodó elosztásban.

Mindemellett természetesen nélkülözhetetlen „biztosítani az idő hatékony kihasználását... pl. ... egy-egy szemeszterben vagy trimeszterben csak néhány tárgy oktatása célszerű, nagy óraszámban koncentrálva stb.)

Érdemes elolvasni, átgondolni és továbbgondolni a képzés megújítására vonatkozó különböző elképzeléseket.

B. Kiss Tamás

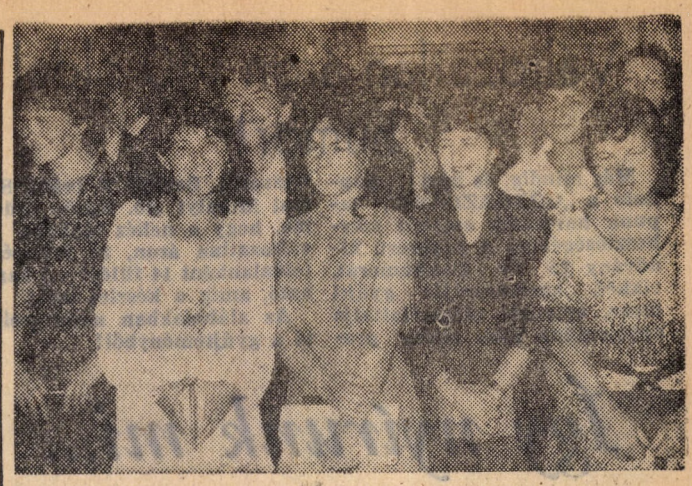

A legfiatalabb közgazdászok a diplomaosztó ünnepségen

Jegyzetek a TEK olvasótáborából

A KÖRNYÉKEN EGY NAGY ERDŐ, a menzán mindahány morcos néni. Szerencsétlen ügy, bár, de legyen, hogy a Társadalomelméleti Kollégium nyári olvasótáborának népsége két részletben, különös épületben szállásoltatott el, egy egyébként nem ellenszenves debreceni kollégiumban.

Az első javaslat akként képződött, hogy célszerű és szakszerű lenne azonnal, teljes intenzitással munkába lendülni, ezek után igazán csekélységnek fog tűnni e lendület fokozása.

Bővülés. A Tőke olvasása mint program — főként elsősöknek — azon a hiten alapul, hogy minden társadalomtudományi tevékenykedés egy alapirodalma ez. De idén más körök témái voltak még: az állam és a forradalom, a társadalmi egyenlőtlenségek, filozófiatörténet, a munkerőügy, az újbaloldal közgazdasági dolgai és még sokan mások.

Valaminek a tanulmányozásához indulat és hozzáállásképpen elsősorban a képzelőerő megedzésére és elővételére van szükség. Ehun nincs mit tenni, el kell távolodni a hétköznapi tapasztalatoktól, reflexektől és tenni néhány lépést némileg az elvontságok felé. (Mitől ég a vulkán?)

Rendkívüli módon megnehezíti egy ilyen — tanulásra szervezett — tábor működését az az éra, amit az egyetemi évközi tanulás jelent. Kezdeti reflexióként az emberek — feledvén hogy nem vizsgára készülnek — hajlamosak dühödten tudomásul venni azon oldalak számosságát, amelyeket el kell olvasniuk.

Később többé-kevésbé (de azért a maga módján mindenki átlépve egyetemi mivoltán) persze rátértek a tanulmányozásra, kérdés és téma lett: mit olvastál, hogy tetszett, milyen volt a foglalkozás, volt átjárás stb...

Egy másik kellemetlen, szinte rossz megszokás az, amikor valamilyen tényekedésre, foglalatosságra egybevegyültek nem vesznek részt saját munkájuk feltételei megteremtésében, elfogadják, elfogyasztják egy szerv, egyesek gyámkodását maguk körül. Látszik, hogy köröket szervezni, témákat, tanítókat találni lehet. Az a tény, hogy augusztus végén 60-an végigcsinálták ezt a tábort, önmagában (önmagában!) több mint nem kevés.

RUTINSZERŰ TANÍTÁS PEDIGLEN nem fordul elő. Nem, mert a tanítás nem úgy folyik, mint az egyetemen.

Egy körben tanítói minőségben levő személy formálódó gondolatait veti fel, helyezi szembe a téma iránt érdeklődők (tanulók ha tetszik), vitázásával. Ezen urak és hölgyek reakcióiban ismer egy csomó gondolatára, ebben a folyamatban — a „kezük alatt" — mélyül el az ismeretanyag, és válik véglegessé a tananyag, amely itt hajrába kezd, jön, lát és...

A tanításnak—tanulásnak itt a számonkérésektől, az órarendektől más efféle bürokratikus előírásoktól megszabadított, tisztított formája van meg. A tanító a látszólag pusztán tanulók olyan megjegyzéseiben amelyek felismertetnek vele valamit amin átsiklott, amelyek befejezik születőben levő gondolatait, tanította, azaz tanulóvá válik. Ezúton aki tanulónak indult szándékától függetlenül tanít hat. Párbeszéd és eszmecsere, felkészülés erre, utána olvasás, ez egy tanulás, egy tanítás. Íme!

Egy társasági munkában való feloldódás — egy közösség, ahogy valaki hiányolta — nem mindenkinek jöhetett össze, de úgy tűnik ez manapság nem egy tábortól, sem semmi mástól nem várható el, ez szerencse kérdése.

Azért nem kell azt képzelni, hogy itt pusztán elmélyült művelődés, a megismerés élvezete folyt (kiruccanásokkal a társasági életben, a szeszelésben, danolásban való lubickolásba). Elég az érdekesség, elég kinek-kinek netán, hogy amit hall az igaz, szép és okos dolog.

A mítoszt nem mítoszként, ellenben realitásként kell felfogni.

Itt egy foglalkozás nem anyagrészek leadása, nem érezhető, hogy egy fejezet egy téma tárgyaltatott. Gondolatok vetülnek fel, ezek rendezik el (szét) a kör foglalkozásait.

Kisajtoltuk a vitánkkal ebből a körben első szólóként dolgozó „tanítóból" a jó meghatározást, a precíz és részletes megfogalmazást, érvelést.

Nem piskóta, hogy hat szakkollégiumi úriember is résztvevője volt a tábornak. Ez — ami nem piskóta — a kollégiumok egymást kiegészítésének példája.

A SZEMÉLYZET BÜROKRATIZMUSA mindaddig szórakoztató játék volt, amíg nem vált bosszantóvá. Az a bizonyos harcos lefutván a 42 kilométert beesik a kollégiumi menza ajtaján és öt deciliter teáért esdekel. Mire a hölgyek: „Fiatalember! Van ebédjegye?" (Ha van akkor megkaphatja az előírásos három decilitert.)

Az esti tábori programok hiányolása valakinél magában foglalja azt az elképzelést, hogy eme ügyletek megszervezéséről valakiknek gondoskodniuk kell, amíg a táborlakosság csak fogyasztja az eseményt. Bár voltak ilyen események, azért az elképzelés akkor is téveszme.

Egy kollégiumi gyűlésen az lényegi vita volt: hogy a TEK-i felvétel vagy fel nem vétel eldöntésének elképzelt alapja, a végzett munka adminisztratív kritériumokhoz köttessék, vagy valamilyen helyi, különbejáratú erkölcsszerű spontán kicicomázás alá rendeltessék, azaz rendelődjék.

NYILVÁN JOGOS az a gunyoros kifigurázás, amely óvott attól a hibától, hogy a megalakuló szervezet azzal foglalja el magát, hogyan, milyen ismérvek, küszöbök, mércék szerint rúghatna ki, minél előbb és végre valahára embereket magából. Végülis a harminc jelentkező felvétetett, a kollégium tagsága hetven fő körülire sokasodott.

Visszatérve az előbbiekre kijelenthetjük, miszerint lesz itt még vita kérem.

Utánjárandó — szerintem — az, hogyan késztethető a népség egy saját magán végrehajtott szerveződésre ahelyett, hogy némely körülmények (rendes úriemberek, levélküldési és más módszerek) megteremtik a feltételeket a sokaság számára, akiknek ezután csak (bár ez sem kevés, de nem is elég) a tanulásban kell részt venniük.

K. S.

Változatlan áron 140 oldal humor!

Még mindig, és újra... kapható a „GÖZGAZDÁSZ", lapunk harmadik emeleti szerkesztőségében. A népszerű kiadvány 25 év diákhumorát, cikkét, karikatúráját gyűjti össze, emellett megszólaltatja egyetemünk több neves professzorát, Berend T. Ivánt, Simai Mihályt stb. Külön érdeme, hogy e nehéz időkben is változatlan áron, 20 forintért (oldalanként 14 fillér!...) kapható, amíg a készlet tart!

Az alábbiakban némi ízelítő a gyűjteményből!

Így nyírunk mi...

Az ötvenes évek elejének egyik legnagyobb sikerű gólyabáli kabarészámát a Simai—Riesz—Bácskai hármas írta. Riesz Miklós és Simai Mihály azóta egyetemi tanárok, Bácskai Tamás pedig a Nemzeti Bank igazgatóhelyettese. A hosszú jelenetből azt a részt közöljük, amikor a színen egy jegyzet összeállítása folyik, azóta, gondoljuk, az íróknak módjukban állt ezt az életben is gyakorolni.

SZEREPLŐK: Gyulai tanársegéd: Dobrovits Iván (ma rektorhelyettes); Csabai adjunktus: Bácskai.

GYULAI: Nézd csak a naptáramat, az van ideírva, megírás határideje. Nem tudod, hogy minek?

CSABAI: Te jó isten! A jegyzet! Hány óra van?

GYULAI: Négy.

CSABAI: Akkor semmi baj! Még van egy óránk. Az elég lesz a hiányzó száz oldalhoz. Mi is a téma?

GYULAI: Szociális és kulturális kiadások a költségvetésben.

CSABAI: Nagyszerű! Mi ez itt az asztalon?

GYULAI: A Szemle a Kádár Iván cikkével.

CSABAI: Hát azt beleteszszük!

GYULAI: De, Lajos! Hogy jön a kapitalizmus gazdasági alaptörvénye a szocialista költségvetés szociális és kulturális kiadásaihoz?

CSABAI: Hát, hogy most nem úgy van! Mi van még?

GYULAI: Itt a mai Szabad Nép, de ebből nem...

CSABAI: Csak olvasd a címeket!

GYULAI: Zeneiskola nyílt Ózdon.

CSABAI: Kultúra! Nyírd!

GYULAI (nyírás közben): Üdülés Lillafüreden...

CSABAI (parancsolóan): Szociális gondoskodás!

GYULAI: Rendelet a fűtési idény megkezdéséről...

CSABAI: Szociális!

GYULAI (pihegve): Több nincs.

CSABAI (fenyegetően): Te! Át akarsz ejteni! Az utolsó oldalt elsikkasztottad! Azon mi van?

GYULAI: Ugyan, kérlek! Magyarország—Ausztria 3-2.

CSABAI: Mit akarsz, az sport! A sport pedig a kultúrához tartozik! Bele a jegyzetbe!

GYULAI (izzadva nyír).

CSABAI (rakja a kivágásokat a jegyzetkézirathoz): Úúgy! Már hatvan oldal. (Odamegy a papírkosárhoz, egy csomó papírt vesz elő.) Mik ezek?

GYULAI: Kiselejtezett régi nyomtatványok.

CSABAI: Be velük a jegyzetbe! Nálunk van szemléltető oktatás. Írd föléjük, hogy: igazgatási űrlaprendészetünk fejlődésében vizsgálva. Ez újabb húsz oldal... na még!

GYULAI (kétségbeesetten): Már végképp nincs semmi!

CSABAI: Hát az ott mi, előtted?

GYULAI: Ez? A házi telefonkönyv.

CSABAI: Remek! Vágd le a telefonszámokat és írd a szöveg fölé. Egy kulturális intézmény szervezeti sémája. Na, mi van még?

GYULAI: Végképp semmi!

CSABAI: Kutassuk a zsebeinket! (Belenyúl, felordít.): Menzajegy! Szociális és szemléltető. Megvan a száz oldal?

GYULAI: Megvan. De mit fogunk egész hónapban enni?

KATEDRÁN

Tempó

Lassan, komótosan odamegy a tanári asztalhoz, hosszasan körülnéz a teremben, majd megigazítja a nyakkendőjét. Ezután hosszas kipakolás következik: pipa, pipaszúrkáló, dohányzacskó, gyufa. Megnézi, hogy szelel-e, megtömi, rágyújt, szív egyet, gyufát, pipaszúrkálót, dohányzacskót vissza a zsebbe, megkérdezi az első padban ülőktől a pontos időt, és ennek megfelelően beigazítja óráját, megköti a cipőfűzőjét, felegyenesedve jól kifújja magát, felteszi szemüvegét, majd miután megfelelő sorrendben rakta a jegyzetlapokat, halkan beleszól a mikrofonba:

— Egy, kettő, három.

Ebben a pillanatban csengetnek. Kimért, nyugodt hangon mondja:

— Szünet után folytatom.

Csak kottából

Bejön, vastag papírhalmazt szed elő, és monoton hangon olvasni kezd: — Üdvözlöm a hallgatókat, ebben a félévben én fogom Önöknek leadni a poliklinikai halgazdaságtant. Nevem... — felteszi a szemüvegét. — Nevem Kovács Ádám. Hm. A poliklinikai halgazdaságtan, eltekintve egyes őskori leletektől, a tizennyolcadik században keletkezett, közvetlenül a tizenhetedik század után. Ezen korszak tudósai a halviszonyokról csak felszínes képet tudtak adni, mivel nem ismerték a mélyen élő halakat. A szocialista poliklinikai halgazdaságtan megteremtője, a múlt század önök által is jól ismert nagygondolkodója volt, kinek „A tőkehal" című háromkötetes műve ragyogó kritikája a polgári poliklinikai halgazdaságtannak, valamint annak leírása, hogyan eszi meg a nagy tőkehal a kis tőkehalat. Bikficet vidd le sétálni, vegyél egy kiló krumplit és húsz deka sonkát, de vigyázz, nehogy megint csupa végét adjanak, liften gyere fel.

— Hm... ez utóbbit ne jegyezzék... szóval a mai poliklinikai halgazdaságtan...

Rend a lelke

— Évfolyam, viigyázz!... pihenj!... Viigyázz!... pihenj!... Na, egészen jól ment. Lelülhetnek. Most megszámolom magukat. Egy, kettő, három, négy... négyszázkilencvenhat, négyszázkilencvenhét, négyszázkilencvennyolc...

Egy fő hiányzik, vagy tévedtem? Egy, kettő, három négy... négyszázkilencvenhat, négyszázkilencvenhét, négyszázkilencvennyolc. Mégiscsak hiányzik egy fő! Mi van magukkal?! Amióta nincs katalógus, magukra sem lehet ismerni. Nem lesz ennek a sok lógásnak jó vége! De most kiürítetem a termet! Azt a legyet azonnal fogják meg! Na látják, ha végre megfogadnák a tanácsaimat, akkor nem kellene mindig ezekkel negyedórát eltölteni a drága időnkből. Ma egyébként az előadás elmarad, mert értekezletre kell mennem.

Farkasházy Tivadar

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Felelős szerkesztő:
FARKASINSZKYNÉ HALAY EDIT
Szerkesztőség:
1093. Budapest IX., Dimitrov tér 8.
Telefon: 174—548
Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat
Budapest VIII. Blaha L. tér 3.
Felelős kiadó:
TILL IMRE
igazgató
81—3916. Szikra Lapnyomda, Budapest
Felelős vezető:
CSÖNDES ZOLTÁN
vezérigazgató

Forró vizet a kopaszkutyára!

Augusztus közepére megérkezett a nagy dirrel-durral beharangozott, előzetes pletykákkal feltüzdelt „igazi" rock-film, a Kopaszkutya. Kertmoziban kezdték vetíteni, de félő, hogy a didergőbe hajló augusztusi esték közönségét nem tudta felhevíteni.

Adott a körülményekhez és a műfaj mai színvonalához képest tehetséges együttes (Hobo Blues Bland) külvárosi múlttal, pénz nélkül, szakadt külsővel és legalább annyira szakadt belsővel; félórás lányokkal és egyórás feleségekkel. Aládúcolt otthonok, tyúkóllal szegélyezett próbaudvar jelzi a színhelyt. De a fiúk a műfaj irodalmában jártasak és tisztességesen húzzák. Hogy alkalomadtán premier plánban kivakarják a nadrágjukat a fenekükből, az valószínűleg megbocsájtható: úgy sejtem, a mozzanat, a lélekrajz apró, de elengedhetetlen eleme.

Na mármost a banda karriert kíván csinálni. Eladdig a blues műfajt és környékét műveltek, mérsékelt sikerrel. A sikertelenség nem jár egyedül, még a tyúkólak mellől is kiteszik a szűrüket. A társaság vitathatatlanul alulról indul. Egyikükben megérik a felismerés: mit ér a művész közönség nélkül? Azaz, azt kell csinálni, ami a közönségnek kell. Ami egy mondjuk kőbányai, tizenéves hányatott sorsú, bódult extázisra vágyó masszának tetszik. Kopaszkutya. Le kell menni kutyába. Fordítom: hagyni a kifinomult dallamot,

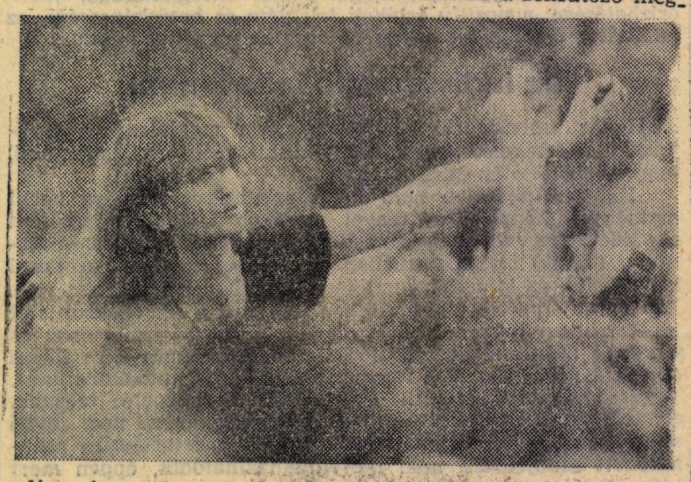

a líra írmagját is, egyszerű, agresszív, mondhatni „szakadt" zene kívántatik. Azonosulás a közönséggel. Aztán majd lesz rádió, tv is. Ami a közönségnek jó, azt veszi a Tv is.

A fiúk munkához látnak: szereznek egy új éneket (Bill), beszerzik a jelképnek szánt csupasz ebet, nyirogatják zenéjükben a közönség számára emészthetetlen cicomákat. Közbejön egy kis vidéki körút, egy-két újabb lány, egy (kisebb) bunyó, hja kérem, az a legfájdalmasabb, amikor az embernek éppen azok verik be az orrát, akikért a lelkét is kiteszi. Majd szerződés a kultúrral, jönnek a gyerekek. Az elején nem őrjöngenek, aztán már igen, ez a Hobo tényleg közülünk való. Ki lehet találni, hogy a nótának csak egy lehet a vége. Sztárkultusz. A fiúk hajtogatják, hogy bizony ők el nem adnák magukat, és közben lesik a TV-t, mint a megváltót. Bár TV nincs, de koncert a Tabánban van, sok tízezer néző előtt, diadalmenet módjára. Aztán lemez és film is lesz. Íme.

A szokványos együttes-karrier-filmek második felvonása hiányzik, pontosabban csak elkezdődik; a bomlás útja.

Mindenesetre Hoboéknak gratulálhatunk: számos viszontagság ellenére sikerült lemenni kutyába; a közönség megkapta amit akart, az együttesnek azóta kijött a lemeze és lám, összehozták a filmet is. Nem elveszettek ezek a kőbányai srácok, még ha a modoruk kissé csiszolatlan is.

A fiúk érzik, hogy ez nem az, amivel kezdték, de a siker íze mindennél édesebb. Meg kell adni, ami a zenét illeti, így is hallható egy-két eredeti szám.

A nagyobb baj az, hogy nem tudni, mit is akar a film. Egyszerű történethez gyönge a dramaturgia, és erőtlen a színészet. Még inkább szatírához fogható. Mármint, hogy a rendező Szomjas György az együttes akaratlan közreműködésével paródiát csinált a Hoboból. Ennek viszont nem eléggé hatásos és kevéssé érthető. Egy jó kis nyári zenés film lenne? Ehhez meg túl komor és túllendül a célon. Nem a kategóriát keresem, hanem a rendező szándékát. Az együttesnek kell a reklám? Ahhoz nem az üzletellenesség történetét kellett volna eljátszani.

Gyanítom, hogy Szomjas György nem egy akármilyen történetet akart összeeszkábálni a sok zene köré. Erre utal az a feliratozó megoldás, amit már a Kis Valentino című filmben láthattunk. A mondandó nyomatékosabbá tételére elmés bölcsességek, idézetek jelennek meg —, nem mondom, jó néhány fejen is találja a szöget — itt azonban rögtön három nyelven. A rendező ennyire biztos a film „minden piacon való" eladhatóságában?

Az alkotók még egy formai újítással rukkoltak elő: a környezetrajz hitelesebbé teendő, nem óvakodnak a vaskosabb közbeszólásoktól. Hogy a film mégis szalonképes lehessen, az első egy-két hang után sípolás következik. Azért így is tudjuk, miről van szó.

A történet végén az együttes kiebrudált tagja a sintértelepen keres vigasztalódást. A helybéli sintérpalánta — lehet, hogy túlbecsülöm — négy hangjegyből álló zenei ötlete új együttes megalakítását sejteti. Márcsak egy jóképű és kellőképp csapzott ebet kell kiválasztani és útjára szabadítani. Esküszöm, nem áll szándékomban felcsapni sintérnek.

Simonyi Tamás

Immár — háttal a nyárnak...

Két hét

Öröm

Szeretném mindenkivel megosztani nyári örömömet. Nem olyanra gondolok persze, hogy külhoni kalandozások után, milyen lenyűgöző dolog is magyar szót hallani (ha csak nem a bolgár tengerparton jár az ember, ahol tökéletesen otthon érezheti magát honfitársai között). Ez magánöröm. Én azonban közörömömről kívánok beszámolni.

Említhetném itt természetesen sportolóink (különösen kajakosaink) nyári sikereit, vagy éppenséggel azt, hogy újabb forró nyarat ért meg egyetemünk kellemesen hűtött épülete, valószínűleg a zsibihez nőtt zsugások legnagyobb örömére. Persze ezek mind eltörpülnek a televíziónk jóvoltából átélhetett boldogság mellett. Mert ugyan a kajak világbajnokságot, s így a nagyszerű Wichmann kivételes sportemberi teljesítményét nem láthattuk, viszont ott szurkolhattunk a képernyő előtt két boldogító igenért. Valami leírhatatlan, fenséges örömöt éreztem, amikor kimondták. Nem hiába várta a szigetország népe. Az igazi nagy öröm azonban akkor töltött el, amikor a mi szerény népünk is kapott egy rég várt igent. Mintha ezt a nyár elején megérezte volna az Árkus szemű Lúdas Matyi egy körkérdésével. Mindenesetre a hazai boldogító igent az Autósélet című havilapban mondta ki egy felelős személy. Ha most bárki is arra gondol, hogy az autó-, netán a benzinárak csökkenéséről van szó, nagyot téved. Az illetékes ugyanis a tény mezetlen valóságában kijelentette, hogy legkésőbb két év múlva már a Balaton mellett is lehet majd kendőzetlenül napozni és lubickolni. Alig leplezhető örömömben csak annyit szeretnék kissé szemlesütve megkérdezni, hogy vajon áll ez majd a vénasszonyok nyarára is? S vajon mi lesz a sorsuk az egyre borsosabb áron kapható díszes fürdőruha-költeményeknek ezután?

Borsi

Egy nyár a kopár legyen

Ehhez képest nemrég történt. Jobb híján így esett.

A Margit-hídon ment által Pöttyös Panni és Zöldfülű Jóska. Délutánba hanyatlott. A nap sárga színűnek látszott, a piros szín felvételéről még szó sem esett.

Mentek a hídon és közben azon járt az eszük, mi lesz túlnan. Hogy a híd összeomlik a hátuk mögött, vagy a föld megnyílik az orruk előtt, ezek a variációk nem tűntek túlságosan valószínűnek. Ellenben — gondolta Jóska — ha hazamegyek, megfürdöm.

— Ha hazaértem, megfürdöm. Jó? — Suttogta váratlanul Panninak. Panni a kezét nyújtotta, na nem, nem Jóska kezéért, — az úr szatyrát akarta.

— Parancsolj, ugorj!

— Mit képzelsz, az örvényes Dunában mosdom? Ezt csak az aranyhajú királykisasszony kedvéért tettem volt meg.

— Na, ne izélj! Meséld el! — ragyogott fel Pöttyös Panni pöttyös szeme.

— A Duna partján ábrándoztam, amikor arra jött kecses hajóján a szőke hajú királykisasszony. Kezében levendula, hajában fürt. Kiküldte Boskovitsot a partra, egy üzenettel irányomban: „Zöldfülű Jóska! Ha átúszol a hajóm és a part közt elterülő rettentő örvényen és macska módjára felkúszol kecses hajómra, hős tettedért hetyegek veled."

„Hm, legyen" — így magamban én. Csukaszerű fejesugrással az örvénybe vetettem magam. Az — a mocsárjellegű — lehúzott, elragadott a mélybe. Természetesen a fenekére érvén elrugaszkodtam a kövecses meder kövecseiről, és (hogy, hogy nem) máris a hajó oldalán volt kreol bőrű testem. Macskamód felkapaszkodtam, a többi ment magától. A fantáziádra bízom Pöttyös.

(Pöttyös Panni elandalodott, ha csak rá gondolt, mi eshetett ott.)

— No, azért elmondom, láss csodát! — folytatta viszont a Zöldfülű. Szóval a felkapaszkodás bravúrjánál tartottunk. Emígy szólottam aztán: „szőke hajú királykisasszony, aranyoskám, van tüzed?' Mire ő: „természetesen, parancsolj!" „Köszönöm, nem élek vele." — feleltem. „Azt

hittem, dohányzol" — fejtette ki, mire elképedtem: ja, nem nem tudtam, hogy nem dohányzol. Ne haragudj, már itt sem vagyok" — macskamód fejes a vízbe és átúszom az örvényt, és kész.

Az izgalmas végkifejlet hallatán, Pöttyös Panni elolvadt. Zöldfülű előkapott egy vödröt, abban vitte a budai oldalra a lányt. Szerencsére összefutott réf. Téskoldvyval, aki kissé kopott szarka tollával sikeresen eredeti alakjába — csak annál hétszer szebbe szerkesztette vissza pöttyöst. Ezek voltak a lány első szavai.

— Igazi alkoholista hat korsó után még nem álmos.

— Hm — reagált réf Téskoldvy — ez az invenciózus megjegyzés nem vonatkozhat rám. Én nem vagyok alkoholista, és az alkoholt csak szokásból vedelem.

„Az Abba a zenében megfogalmazott kispolgárizmus. Visszahallották benne, saját gyakorlati életüket. Jó, hogy baromi népszerű lett." — Gondolta Zöldfülű Jóska erre. Nem tévedett.

K. S.